

Vantaa on muuttajien kaupunki

kuva: Janne Salovaara

Vantaan uusi monikulttuurisuusohjelma painottaa Vantaan vahvuuksia, joita ovat niin yhteistyökyky ja erilaiset kumppanuudet kuin kaupunkikuvan kansainvälistyminen. Kaupunki haluaa palvella väestöään eettisesti ja oikeudenmukaisesti, ilman syrjintää. Vantaa profiloituu yhä vahvemmin paikkana, jonka tulevaisuutta erilaisten ihmisten on hyvä rakentaa.

Parhaimmillaan monikulttuurinen imago houkuttelee kaupunkiin hyviä työntekijöitä ja menestyviä yrityksiä, joilla on kansainväliset yhteydet. Vantaa aikoo nostaa monikulttuurisen ilmapiiirin hyvinvoinnin lähtökohdaksi ja kaupungin menestystekijäksi.

Vuoteen 2012 mennessä maahanmuuttajataustaisen väestön määrän ennustetaan nousevan lähes 10 prosenttiin. Jo vuonna 2008 Vantaalla puhuttiin lähes sataa eri äidinkieltä. Lähes kahdeksan prosenttia vantaalaisista oli joko ulkomaan kansalaisia tai ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia. Vain vajaa kolmannes vantaalaisista oli syntynyt Vantaalla. Loput olivat tulleet muualta, joko Suomesta tai ulkomailta.

Vantaalaiset ovat kotoisin 140 eri maasta. Vain pieni osa heistä on pakolaisia. Pakolaiset on vastaanotettu humanitaarisista syistä, ja vastaanottoa jatkettaneen myös tulevina vuosina samantasoisesti. Sivistynyt suurkaupunki aikoo kantaa globaalin vastuunsa myös tulevaisuudessa.

Kaupungin palvelujärjestelmän haasteena on valtavirtaistaa maahanmuuttajien palvelut. Vantaalla siihen pyritään pääsääntöisesti. Maahanmuuttajien erityispalveluita tarvitaan kaupungissa sitä vähemmän, mitä paremmin peruspalvelut pystyvät vastaamaan kaikkien asukkaiden tarpeisiin.

Vantaa kasvaa vauhdilla, ja samaan aikaan suuret ikäluokat jäävät eläkkeelle. Kaupunki tarvitsee maahanmuuttajien työpanosta jatkossa yhä enemmän. Maahanmuuttajien kotoutumisen kannalta työllistyminen on ensisijaisen tärkeää. Hyvällä kotouttamisella tuetaan maahanmuuttajien aktiivista kaupunkilaisuutta, joka puolestaan vahvistaa Vantaan monikulttuurista ja elinvoimaista ilmapiiriä.

”Vantaalla on hyvät yhteydet kaikkialle, mutta samalla se on rauhallinen ja lähellä luontoa.”

*Mikä ihmeen uussuomalainen? -kirjoituskilpailun voittaja 2008 **Maryam Hamadon**, 17, toteaa kotikaupungistaan.*

Ohjelma tehtiin laajassa yhteistyössä

Havainnekuva Leinelästä.

Vantaan ensimmäinen monikulttuurisuusohjelma laadittiin vuonna 2002 ja arvioitiin vuonna 2007. Toimintaympäristö ehti viiden vuoden aikana muuttua huomattavasti. Ensimmäinen ohjelma oli aikaansa edellä monessa suhteessa, mutta esimerkiksi aktiivisesta maahanmuuttopolitiikasta ei tuolloin vielä puhuttu. Ohjelman arvioinnissa nostettiin esiin uusia painopisteitä työvoiman maahanmuuton edellytysten luomisesta henkilöstönäkökulmaan, vanhusten asemasta pääkaupunkiseutuyhteistyöhön. Edellytettiin, että ohjelma on sidottava vahvasti kaupungin strategiseen suunnitteluun. Toimenpiteiden määrää haluttiin rajata, mutta näkökulmaa laajentaa.

Vantaan visiossa ilmennetään pyrkimystä luoda erilaisen, mutta samanarvoisten ihmisten yhteisö. Vantaalla asuu

myös perinteisiä vähemmistöjä kuten romanit. Näistä ryhmistä ei kuitenkaan puhuta maahanmuuttajina, vaikka monet integraatiokysymykset koskevat myös heitä. Uusi ohjelma ei tarjoa tyhjentävää käsikirjaa vantaalaiseen monikulttuurisuuteen. Ohjelma keskittyy uusiin maahanmuuttajiin sekä siihen, että kaupungin kansainvälistymisen haasteet ja mahdollisuudet otetaan huomioon Vantaan kehittämisessä.

Käsitteet maahanmuuttopolitiikka, kotouttamispolitiikka ja monikulttuurisuuspolitiikka sekoitetaan usein toisiinsa. **Maahanmuuttopolitiikka** määrittelee sen, kuinka toivottua maahanmuuttoa edistetään ja ei-toivottua maahanmuuttoa kontrolloidaan. **Kotouttamispolitiikka** määrittelee sen, miten maahanmuuttajista tulee osa

suomalaista yhteiskuntaa, ts. kuinka he integroituvat poliittis-oikeudelliseen, taloudellis-sosiaaliseen ja kulttuuriselämäntavalliseen järjestelmään. **Monikulttuurisuuspolitiikka** määrittelee, millaisiksi eri ryhmien väliset suhteet muodostuvat.

Maahanmuuttopolitiikka määritellään valtakunnallisesti, mutta myös kaupunki voi osaltaan vaikuttaa omaan muutoliikkeeseensä. Kotouttaminen puolestaan on lakisääteistä. Edellisessä monikulttuurisuusohjelmassa keskityttiin pitkälti kotouttamislain velvoitteisiin.

Uuden monikulttuurisuusohjelman ytimessä ovat työllisyys, osallisuus, kotouttaminen ja kotoutuminen. Ohjelmassa painotetaan monikulttuurista ja kansainvälistä ilmiä, joka lisää kaupungin kilpailukykyä ja vetovoimaa. Suomessa on jo toisen ja useammankin polven maahanmuuttajataustaisia asukkaita, joten painopiste siirtyy etnisten ryhmien ja kieliryhmien oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Nyt määritellään monikulttuurisen kaupungin yhdessä elämisen ehdot ja haasteet.

Monikulttuurisuusasiat liittyvät läheisesti kaupungin kilpailukykyyn, henkilöstöstrategiaan, yhdenvertaisuussuunnitteluun, tasa-arvosuunnitteluun sekä palvelurakenteeseen. Uusi monikulttuurisuusohjelma kytkeytyy muun muassa Vantaan tasapainotettuun strategiaan 2008-2010, uuteen kilpailukykyohjelmaan ja kansainvälistymisstrategiaan. Ohjelma sisältää toimenpide-ehdotuksia, joita voidaan nostaa seuraavan neljävuotiskauden aikana strategiasuunnittelun kautta kaupungin sitoviksi tavoitteiksi.

Vantaan monikulttuurisuusohjelma ammentaa euroopalaisesta integraatiokeskustelusta (ks. esim. Niessen et al, 2007). Integraation onnistumista voidaan kaupunkitasolla arvioida useasta näkökulmasta. Mm. seuraavia kysymyksiä on pohdittu ohjelmaa laadittaessa: Miten kaupunki toimii palveluiden järjestäjänä? Minkälainen on kaupungin rooli kohtaamisen mahdollistajana? Miten kaupunki menettelee palvelujen ostajana? Minkälaista henkilöstöpolitiikkaa kaupunki harjoittaa? Onko kaupungilla kykyä avoimuuteen ja valmiutta kokemusten vaihtoon muiden kaupunkien kanssa? Kuinka laajasti kaupunki on verkostoitunut muiden toimijoiden kanssa ja minkälaista yhteistyötä se tekee kolmannen sektorin kanssa?

Ohjelman teemat ja tavoitteet on tiivistetty kuuden pilarin kokonaisuudeksi. Monikulttuurisuuteen liittyvät palveluja, jotka eivät noudata hallintoyksiköiden rajoja. Esimerkiksi ohjausta ja neuvontaa ei voi sijoittaa vain yhden ohjelmakohdan alle.

Pilareiden otsikot muodostavat ohjelman pääluvut, ja ohjelman tavoitteet toimenpide-ehdotuksineen sijoittuvat niiden alle. Ensimmäinen luku käsittelee työllisyyttä ja työvoiman maahanmuuttoa. Toisessa luvussa tarkastellaan kaupungin roolia työnantajana. Kolmas luku keskittyy kaupunkiin palvelujen järjestäjänä. Neljännen luvun kokoava teema on osallisuus. Viidennessä luvussa kotoutumista ja kotouttamista lähestytään laajasta näkökulmasta. Kuudennessa luvussa tuodaan esiin kaupungin suhteet muihin toimijoihin.

Uusi monikulttuurisuusohjelma 2009-2012 on vahvasti vantaalainen. Pilareissa heijastuvat kaupungin arvot avoimuus, luovuus, oikeudenmukaisuus, tuloksellisuus sekä turvallisuus.

Ohjelmatyön aikataulu

Uuden ohjelman valmistelu aloitettiin keväällä 2008. Se oli osa kaupungin strategiatyötä ja määritelty valtuustotason sitovaksi tavoitteeksi 26/2008. Laajapohjaiseen työskentelyyn osallistui luottamushenkilöitä, viranomaisia, kolmannen sektorin edustajia ja asukkaita.

Asukaspalvelulautakunta hyväksyi ohjelmatyön väliraportin kokouksessaan 4.6.2008.

Vapaa-ajan ja asukaspalveluiden toimialan johtaja Timo Juurikkala nimesi keväällä 2008 valmistelutyöryhmän, jonka vetäjänä toimi monikulttuurisuusasiain koordinaattori Hannele Lautiola. Ryhmän kokoonpano on ohjelman liitteessä (liite 5).

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta ohjasi vuoden 2008 aikana prosessia ja käsittelee kokouksissaan sen edistymistä. Neuvottelukunnan teemaseminaarissa kuultiin kuuttatoista kotouttamistyötä tekevää järjestöä monikulttuurisen Vantaan kehittämistä. Neuvottelukunnan kokoonpano 2008 on ohjelman liitteenä (liite 6).

Elokuussa 2008 kaupungin toimialoilta kysyttiin niiden keskeisistä monikulttuurisuuteen liittyvistä suunnitelmista, haasteista ja mahdollisuuksista seuraavalla nelivuotiskaudella. Toimialoilta pyydettiin ehdotuksia sekä niiden oman toiminnan että koko kaupungin kehittämiseksi. Syyskuussa 2008 monikulttuurisuusohjelmasta avattiin keskustelu myös Vantaan kaupungin verkkosivuilla.

Asukaspalvelulautakunta hyväksyi kokouksessaan 5.11.2008 ohjelman luonnoksen lähetettäväksi lausuntokierrokselle lautakuntiin sekä Kelaan, Vantaan työvoimatoimistolle, Vantaan poliisille sekä Vantaan seurakuntayhtymälle. Lähes kaikki lautakunnat antoivat lausuntonsa ohjelmasta. Lisäksi työvoimatoimisto ja Vantaan seurakuntayhtymä ottivat yhteistyökumppaneina kantaa ohjelmaan.

Kotoutumiseen ja vähemmistöjen asemaan tulee kehittää seurantaindikaattoreita ja tilastoinnin välineitä. Ohjelman seuranta toteutetaan kokoamalla vuosittaisia indikaattoreita, jotka kertovat väestön ja kaupungin monikulttuurisesta kehityksestä (liite 2). Osa indikaattoreista kootaan väestötilastojen ja toimialojen palveluihin liittyvän tilastoinnin pohjalta.

Nelivuotinen monikulttuurisuusohjelma seuraa kaupungin valtuustokausien syklejä. Koko ohjelman toteuttaminen arvioidaan vuonna 2012.

1. Työllisyys ja työvoiman maahanmuutto

kuva: Jouni Gustafsson

Maahanmuuttajien integroituminen työmarkkinoille on kaikkein tärkein kriteeri, kun arvioidaan kotoutumisen tai kotouttamisen onnistumista. Tilastot osoittavat, että parantamisen varaa on vielä runsaasti. Maahanmuuttajien korkea työttömyys kertoo kotouttamispolitiikan epäonnistumisesta.

Käsite "maahanmuuttaja" ei ole tilastoinnin kannalta yksiselitteinen. Työhallinto kokoaa suurimman osan maahanmuuttajiin liittyvistä tilastoista kansalaisuuden perusteella. Monet Vantaalla asuvat maahanmuuttajat ovat kuitenkin jo hakeneet ja saaneet Suomen kansalaisuuden. Työvoimapolitiisessa koulutuksessa olevia ei niin ikään tilastoida työttömiksi.

Tarkimpana työttömyyden mittarina pidetään työssäkäyntiosuutta työikäisestä väestöstä. Kyseinen tieto saadaan viipeellä. Ohjelman tekovaiheessa käytettävissä olivat tiedot vuodelta 2006, jolloin yleinen työikäisen väestön työssäkäyntiosuus oli Vantaalla 75 prosenttia mutta maahanmuuttajataustaisen väestön osalta vain 51 prosenttia (Tilastokeskus, 2006). Maahanmuuttajien suuremman työttömyyden taustalla on monia eri tekijöitä. Suuri osa maahanmuuttajista on ensimmäisen polven maahanmuuttajia, joiden vähäinen suomen kielen taito vaikeuttaa työllistymistä. Toisaalta maahanmuuttajien koulutus ei aina vastaa suomalaisen työelämän tarpeita, tai tutkintoja ei voida rinnastaa. Toisinaan osaamista ei vain tunnisteta, tai työnantajat asennoituvat maahanmuuttajiin kielteisesti.

Nostetaan maahanmuuttajataustaisten asukkaiden työllisyysastetta

Maahanmuuttajien työllisyys on viime vuosina kohentunut huomattavasti. Taloudellinen taantuma alkoi vuoden 2008 lopussa, ja se vaikuttanee myös maahanmuuttajien työllisyyteen. Pitkän tähtäimen ennustukset sekä lähivuosina eläkkeelle siirtyvien määrä viittaavat kuitenkin siihen, että maahanmuuttajien työpanosta tarvitaan. Jo koetun työvoimapulan myötä myös asenteet maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä kohtaan ovat muuttuneet myönteisemmiksi.

Maahanmuuttajataustaisten työllistymistä on jo vuosia edistetty projektirahoituksella. Vantaalla on esimerkiksi Euroopan Sosiaalirahaston hankkeita ollut käynnissä jo yli kymmenen vuoden ajan. Kaikissa kaupungin yleisissä työllisyyspalveluissa maahanmuuttajat ovat yksi erityisryhmä. Lisäksi maahanmuuttajien työllistymistä tuetaan tarvittaessa erillisillä palveluilla tai projekteilla. Työllisyyspalveluissa on kaksi työhönvalmentajaa, jotka keskittyvät ensisijaisesti palvelemaan maahanmuuttaja-asiakkaita. Toimenpiteiden vaikuttavuutta tullaan myös arvioimaan.

Vuonna 2008 Vantaalla alkoi Tarmo-hanke (ESR 2008-2010) pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi myös maahanmuuttajien osalta. Lisäksi Vantaa osallistuu aktiivisesti työvoimatoimiston ja pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteistyöhön maahanmuuttajataustaisten asukkaiden työttömyyden vähentämiseksi.

Valtion ja pääkaupunkiseudun kuntien kesken on neuvoteltu aiesopimuksesta maahanmuuttajien työttömyyden vähentämiseksi ja kotoutumisen tehostamiseksi. Sopimus on valmisteltu osana hallitusohjelman metropolipolitiikka-hankkeita, ja mukana ovat olleet niin alueen työvoimatoimistot, Uudenmaan TE-keskus kuin ministeriöt (SM, TEM, OPM).

Aiesopimuksen kehittämistoimet painottuvat muun muassa maahanmuuttajien osaamisen alkukartoitukseen, kielen opetukseen ja neuvontaan. Aiesopimuksen toimeenpanoa koskevat neuvottelut jatkuvat vuonna 2009.

Toimenpiteet:

- tehostetaan henkilökohtaista työvalmennusta (1)
- seurataan uusien työllistämismallien (esim. Tarmo) vaikutusta maahanmuuttajien työllisyysasteeseen (2)
- lisätään maahanmuuttajien suomen (ja ruotsin) kielen opetusta (3)
- tehostetaan suomen (ja ruotsin) kielen lähtötilanteen kartoitusta (4)

Kehitetään palveluja työvoiman maahanmuuton tukemiseksi

Kasvava kaupunki tarvitsee yhä enemmän osaavaa työvoimaa. Vantaalla nähdään jo nyt selkeitä työvoimapula-aloja. Vantaalla jo asuvien maahanmuuttajien työllistymistä tuetaan ensisijaisesti, mutta myös ulkomailta tulee olemaan tarvetta rekrytoida.

Työperusteiset maahanmuuttajat tarvitsevat myös palveluja, ja se on koko palvelujärjestelmän haaste. Pääkaupunkiseudulla on jo nyt työn perässä tulleita maahanmuuttajia, jotka eivät tunne oikeuksiaan ja velvollisuuksiinsa esimerkiksi työlainsäädäntöä ja peruspalvelujärjestelmää koskevissa asioissa.

Vantaalaiset yritykset toivovat ohjaus- ja neuvontapalveluja työntekijöilleen (Kananen 2007). Ohjaus ja neuvonta tulee perustumaan valtakunnalliseen Infopankkisopimukseen, johon Vantaa liittyi mukaan syksyllä 2008.

Infopankki on maahanmuuttajille tarkoitettu verkkopalvelu, joka tarjoaa selkeää perustietoa Suomesta 15 eri kielellä. Infopankki kehitettiin Helsingissä Kulttuurikeskus Caisassa. Noin kolmannes Infopankin sivujen latauksista tehdään ulkomailta. Se on siis tärkeä tietokanava myös Suomeen - tai Vantaalle - muuttaville tai muuttamista suunnitteleville.

www.infopankki.fi

Verkkoasioinnin lisäksi tarvitaan henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa. Yhteispalvelun valmiuksia palvella erikielisiä asiakkaita vahvistetaan.

Maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontahanke NEO (2009-2011) toteutetaan Euroopan sosiaalirahaston tuella, ja sen myötä neuvontapalvelut pyritään saamaan yhtä tasokkaiksi kaikissa pääkaupunkiseudun kunnissa. Vantaa kehittää matalan kynnyksen neuvontaa yhteispalveluiden toimipaikoissa, joista jokainen maahanmuuttaja statukseen katsomatta voi saada tietoa kaupungin palveluista. Tarvittaessa yhteispalvelusta ohjataan erityispalveluihin.

kuva: Pekka Turtiainen

Maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontahanke NEO (2009-2011) toteutetaan Euroopan sosiaalirahaston tuella, ja sen myötä neuvontapalvelut pyritään saamaan yhtä tasokkaiksi kaikissa pääkaupunkiseudun kunnissa. Vantaa kehittää matalan kynnyksen neuvontaa yhteispalveluiden toimipaikoissa, joista jokainen maahanmuuttaja statukseen katsomatta voi saada tietoa kaupungin palveluista. Tarvittaessa yhteispalvelusta ohjataan erityispalveluihin.

Koulutus on tärkeä vetovoimatekijä, kun Vantaalla houkutellaan kansainvälisiä osaajia ja heidän perheitään. Tavoitteena on lisätä perusopetuksessa vieraiden kielten tuntimäärää, kielten valikoimaa sekä kaksikielistä opetusta. Esimerkiksi kiinan- ja venäjänkielisen opetuksen aloittamista kaavillaan. Vantaan ammattiopisto Varia ja Vantaan aikuisopisto suunnittelevat yhteistä nuorten ja aikuisten maahanmuuttajien osaamiskeskusta, jossa erikoistuttaisiin Vantaalla asuvien ja työperusteisten maahanmuuttajien kielikoulutukseen. Lisäksi panostettaisiin ammatilliseen täydennys- ja lisäkoulutukseen (Vantaan kilpailukykyohjelma).

Koko perheen kotoutuminen uuteen maahan on olennaisen tärkeää työntekijän viihtymiselle. Perheet kaipaavat paikkoja, joissa voivat kohdata muita ihmisiä. Vantaalla mm. avoin päivähoito tarjoaa mahdollisuuden kohtaamiseen.

Toimenpiteet:

- vahvistetaan avoimen päiväkodin roolia kansainvälisten perheiden kotouttamisessa (5)
- järjestetään matalan kynnyksen suomen kielen kursseja avoimen päivähoiton yhteydessä (6)

Kohtaamispaikkoja käsitellään myös luvussa Kaikkien yhteinen kaupunki.

Edistetään maahanmuuttajayrittäjyyttä ja kansainvälisten yritysten sijoittumista Vantaalle

Vantaan logistinen asema Aasian ja Euroopan välisen lentoliikenteen solmukohtana on tärkeä paitsi Vantaan myös koko Suomen kilpailukyvyyn kannalta. Metropolialueen yhteinen kilpailukykyohjelma perustuu muun muassa kansainvälisten yritysten houkutteluun. Alueelle tulee tällöin saada kansainvälisesti osaavaa työvoimaa. Maahanmuuttajilla on jo valmiiksi oman maansa kulttuuri- ja kieliosuamista.

Helsingin, Espoon ja Vantaan yrityspalvelut ovat kehittäneet ”Regional Business Services for Immigrants” -palvelun, joka tukee koko seudun maahanmuuttajataustaisia yrittäjiä tarjoamalla monikielistä ohjausta ja neuvontaa sekä englannin, venäjän ja arabiankielistä koulutusta alkaville yrittäjille.

www.enterprisehelsinki.fi

Myös suomalaisten yritysten kansainvälistymistä tuetaan pääkaupunkiseudun yhteisillä hankkeilla. Vantaa ja teknologiakeskus Technopoliksen Hitech -ohjelmassa kehitetään niin ikään palveluita, jotka auttavat yrityksiä niiden kansainvälistymisessä.

Yrittäjyys on yhä tärkeämpi työllistymisväylä niin valtaväestölle kuin maahanmuuttajille. Yrittämisen alkutaival voi olla kivikkoinen, sillä yrityksen perustamiseen tarvitaan sekä pääomaa että tietoa. Erityisesti maahanmuuttajayrittäjälle on haasteellista selviytyä suomalaisesta lupaviidakosta ja ottaa selvää eri alojen lainsäädännöstä ja määräyksistä. Monet maahanmuuttajayrittäjistä ovat ravintolialalla, ja sen vuoksi elintarvikelainsäädännön tuntemus on erityisen tärkeää. Myös alkupääoman hankkiminen tuottaa usein hankaluuksia, jolloin saatetaan turvautua epävirallisiin rahoituskanaviin tai noudattaa huonoja neuvoja.

Toimenpiteet:

- poistetaan esteitä yrittäjyydeltä parantamalla ohjausta ja neuvontaa (7)

2. Kaupunki esimerkillisenä työnantajana

Vantaan alueen suurin työnantaja on Vantaan kaupunki. Sen palveluksessa työskentelee noin 11 700 henkilöä. Arviolta noin 2,4 prosentilla heistä on äidinkielenä jokin muu kieli kuin suomi tai ruotsi. Varhaiskasvatus ja perusopetus ovat alkaneet monikulttuurista kaupungin palveluista ensimmäisinä, mikä näkyy sekä niiden asiakkaissa että henkilökunnassa.

Kansainvälistymisen alkuvaiheessa maahanmuuttajat sijoittuvat usein erityispalveluihin kuten tulkeiksi, kielten opettajiksi ja avustajiksi. Näin on tapahtunut myös Vantaalla. Vuonna 2008 kaupungissa työskenteli 47 oman äidinkielen opettajaa. Vantaa on kuitenkin siirtymässä seuraavaan vaiheeseen, jossa maahanmuuttajia on jo muissakin ammattikunnissa. Nykyään kaupungin palveluksessa työskentelee maahanmuuttajataustaisia lääkäreitä, hoitohenkilökuntaa, laitoshuoltajia, koulunkäyntiavustajia ja kirjaston henkilökuntaa.

Mistä tekijät kaupungin töille?

Muiden kaupunkien tapaan myös Vantaan tulee valmistautua kilpailuun työvoiman saatavuudesta lähivuosina, kun suuret ikäluokat siirtyvät eläkkeelle. Jo nyt joillakin aloilla on vaikeaa saada osaavaa työvoimaa erityisesti sijaisuuksiin. Toimialoille tehdyn kyselyn vastauksista nousi esille, että maahanmuuttajia pitäisi saada tehokkaammin rekrytoitua kaupungin eri tehtäviin.

Hiotaan johtamistapoja monikulttuurisuutta tukeviksi

Johtaminen on avain monikulttuurisen työyhteisön kehittämiseen. Johtajien tulee osata antaa arvoa työntekijöiden kieli- ja kulttuuritaidoille jo rekrytoidessaan. Vantaalla on hyvä maine johtamisessa muun muassa Kunta 10-tutkimusten pohjalta. Monikulttuurisen työyhteisön johtamiseen liittyy kuitenkin erityisiä haasteita, joista Vantaalla ei ole vielä kovin paljon kokemusta. Maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden ja esimiesten määrä on vielä pieni.

Toimenpiteet:

- panostetaan monimuotoiseen johtamiseen mm. sisällyttämällä esimieskoulutuksiin monimuotoisuuteen liittyviä teemoja (8)

Kehitetään työyhteisöjen monimuotoisuustaitoja

Kaupungin toimialoilta kysyttiin monikulttuuristuvan kaupungin haasteista. Lähes kaikki ilmaisivat huolensa työyhteisöjen monikulttuurisuustaidoista ja asenteista sekä

kuva: Jan Ahlstedt

vastaanottokyvystä. Toimialat toivoivat näihin liittyvää henkilöstökoulutusta. Samalla nähtiin, että monikulttuurisuus toi lisäarvoa työyhteisöihin.

Pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelman rahoittama MUKAAN-hanke tukee työyhteisöjä monikulttuurisen ja suvaitsevan työelämän kehittämisessä. Hankkeessa oli vuonna 2008 mukana 17 työyhteisöä, ja vuonna 2009 se laajenee yli sataan työyhteisöön ympäri pääkaupunkiseutua. Vantaalaisia työyhteisöjä on tällöin mukana kolmisenkymmentä.

www.helsinginseutu.fi/Mukaan

Pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan asettama työvoimaryhmä suositteli raportissaan 31.3.2008, että vieraskielisten työntekijöiden lukumäärän tulisi lähentyä vieraskielisten osuutta koko väestössä kaikissa metropolialueen kaupungeissa. Työryhmän suosituksia:

- vieraskielisten määrää kaupunkien henkilöstöstä seurataan vuosittain ja tilastointia kehitetään
- kaupunkityönantaja tarjoaa ammatillista suomen kielen koulutusta työntekijöilleen
- kaupungit luovat maahanmuuttajille sisääntulotyöpaikkoja, ja sitoutuvat myös edistämään tulijoiden urakehitystä
- pyritään saamaan maahanmuuttajataustaiset työntekijät, erityisesti korkeasti koulutetut, paremmin koulutustaan ja osaamistaan vastaaviin töihin

"Monikulttuurisuuteen perehtyminen auttaa myös työyhteisöjä ymmärtämään itseään ja kehittämään toimintatapojaan. Monikulttuurisuus toimii siltana monimuotoisen työelämän saavuttamiseksi." (Vantaan tilakeskus).

Lisätään maahanmuuttajataustaisen henkilöstön määrää kaikilla tasoilla

Tammikuussa 2008 kaupungin työntekijöistä arviolta 2,4 prosenttia oli äidinkieleltään muita kuin suomen tai ruotsinkielisiä. Samaan aikaan vieraskielisen väestön osuus kaupungin asukkaista oli 7,8 prosenttia. Vieraskielisten työntekijöiden osuutta kaupungin henkilöstöstä tulisi nostaa lähemmäksi heidän osuuttaan kaupungin väestöstä.

Vantaan kaupungin strategian (2009-2011) mukaan maahanmuuttajien työllistymistä kaupungille selvitetään. Tavoitteena on turvata laadukkaat palvelut ja työvoiman saatavuus.

Toimenpiteet:

Kehitetään

- maahanmuuttajien rekrytointiin sopivia malleja (9)
- maahanmuuttajien perehdyttämiseen omaa mallia (10)
- suomen kielen koulutusta osana henkilöstökoulutusta (11)

Vantaa kuuluu myös Kuntaliiton ja kunnallisen työmarkkinalaitoksen verkostoon, jossa jaetaan kokemuksia työvoiman maahanmuutosta.

3. Kaupunki palvelujen järjestäjänä

Kaupungin tärkein tehtävä on tuottaa palveluja kaikille asukkailleen, niin suomalaissyntyisille kuin maahanmuuttajataustaisille. Asiakkaiden erityistarpeet ovat usein haasteellisia ottaa huomioon. Vantaan kaupunki on laatinut yhdenvertaisuussuunnitelman, jonka tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista kaupungin palveluissa.

Tasa-arvoisen mutta erityistarpeet huomioivan palvelun dilemma joudutaan miettimään monien palveluiden kohdalla. Missä asioissa riittävät samat palvelut, ja milloin olisi tarpeen tarjota erityistoimia? Erityistoimia voivat tarvita vammaiset, ikääntyneet ja myös maahanmuuttajat. Maahanmuuttajien osalta saatetaan korostaa liikaa erityistarpeita ja ajatella, että kaikkeen tarvitaan erityispalveluita. Pitkällä tähtäimellä se ei ole kestävä, vaan tavoitteena on palveluiden valtavirtaistaminen.

Valtavirtaistetaan yhdenvertaisuus palveluissa ja mahdollistetaan positiivisten erityistoimien käyttö tarvittaessa

Positiiviset erityistoimet ovat toisinaan välttämättömiä yhdenvertaisten palveluiden tarjoamiseksi. Joskus niihin liittyy kustannuksia. Toimialat toivovat tarkempia linjauksia esimerkiksi tulkkipalveluiden käytöstä.

Maahanmuuttajataustaiselle järjestölle tulee tarjota erityistä ohjausta ja neuvontaa avustushakemuksen tekemiseksi. Tällöin positiivisella erityistoimella varmistetaan,

Varhaiskasvatuksen Moniku-toimintamallissa maahanmuuttajalapsen erityistarpeet otetaan huomioon peruspalveluissa. Malliin kuuluu suomi toisena kielenä -opetuksen suunnitelma, kasvatuskumppanuus ja lapsen oman äidinkielen tukeminen. Lisäksi siinä määritellään henkilöstön koulutustarpeet ja se, miten monikulttuurinen osaaminen rakentuu. Pääkaupunkiseudun yhteisessä projektissa kehitettiin menetelmien työkalupakki, jota käytetään kaikissa päivähoiton toimintayksiköissä. Työkirjamuotoiseen pakkiin sisältyy dvd kaksikieliseksi kasvamisesta.

että maahanmuuttajajärjestöllä on yhtä hyvät mahdollisuudet saada avustusta kuin muillakin.

Vantaalla kolme alueellista maahanmuuttajakoordinaattoria antaa asiantuntija-apua peruspalveluille. Maahanmuuttajakoordinaattorit toimivat lisäksi yhdyshenkilöinä kolmannen sektorin ja projektien sekä kaupungin välillä.

kuva: Burhan Hamdon

Satu Blomeruksen ”Romanilapsi kotona, päivähoidossa ja koulussa” -opas (Vantaan kaupunki, 2006) toimii peruspalveluiden työkaluna. Se on suunnattu erityisesti päivähoiton henkilöstölle, ja tavoitteena on tukea ymmärrystä ja yhteistyötä romanivanhempien ja ammattikasvattajien välillä.

Kaupunki tarjoaa maahanmuuttajille suomen kielen ja oman äidinkielen perusopetusta, ja pitää myös sitä kautta huolta kansainvälisesti osaavan työvoiman saannista. Sama koskee muutakin kielten opetusta; kyseessä on investointi tulevaisuuteen.

Maahanmuuttajille on tarjolla muutamia erityispalveluja ja peruspalveluiden rakenteissa:

Maahanmuuttajien yhteispalvelutoimisto

Yksi ensimmäisistä erityispalveluista on vuodesta 1991 toiminut Maahanmuuttajien yhteispalvelutoimisto. Toimisto vastaa pakolaisten ja paluumuuttajien vastaanotosta ja alkuvaiheen kotouttamisesta eli tarjoaa asiakkailleen sosiaali- ja terveyspalvelut, ohjausta ja neuvontaa sekä muita kotouttamispalveluita. Toimisto vastaa 150-200 maahanmuuttajan alkuvaiheen kotouttamisesta vuosittain. Yhteispalvelutoimistossa hoidetaan myös valtion eri virastojen avustavia tehtäviä voimassa olevan sopimuksen mukaisesti.

Valmistava opetus kouluissa

Vantaan kaupunki järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta sekä esiopetus- että oppivelvollisuusikäisille maahanmuuttajataustaisille lapsille. Päämääränä on riittävä kielitaito ja valmiudet perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Yli 15-vuotiaina Suomeen tulleiden nuorten valmistava opetus järjestetään Aikuisopistossa. Vuonna 2008 Vantaan Aikuisopistossa opiskeli 81 nuorta peruskoulun oppimäärän suorittamista varten. Heistä 50 oli perusopetuksessa ja 31 valmistavassa opetuksessa.

Oman äidinkielen opetus

Perusopetuksessa opiskeleville sekä lukiolaisille järjestetään tarpeen mukaan oman äidinkielen opetusta kaksi tuntia viikossa. Tarkoitus on tukea suomen tai ruotsin kielen oppimista vahvistamalla oman kielen hallintaa. Samalla tuetaan lapsen oman kielen ja kulttuurin säilyttämistä. Syksyllä 2008 oman äidinkielen opetuksen piirissä oli 1950 oppilasta¹.

Suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetus

Suomea tai ruotsia toisena kielenä opetetaan oppilaille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame ja joiden suomen tai ruotsin kielen taito ei ole äidinkielen veroinen. Pyrkimyksenä on, että oppilaalla on mahdollisimman hyvä suomen tai ruotsin kielen taito perusopetuksen päätyttyä, jotta hänellä on tasavertaiset mahdollisuudet jatkaa opintoja toiselle asteelle. Syksyllä 2008 suomi toisena kielenä -opetuksen piirissä oli 2084 oppilasta².

¹Tiedot 20.9.2008 mukaan.

²Tiedot 20.9.2008 mukaan.

Monirinki-hankkeen kumppaneina oli kymmenen maahanmuuttajajärjestöä Vantaalla. Hanke tarjosi järjestöille koulutusta ja tukea kirjanpidossa. Lisäksi kokeiltiin ostopalvelusopimuksia järjestöjen ja kaupungin välillä. Kaupunki hankki Moniringin välityksellä järjestöiltä ohjaus- ja neuvontapalveluja sekä kotouttamispalveluja. Maahanmuuttajajärjestöt vahvistivat ja tuoteistivat osaamistaan.

Maahanmuuttajien ammatilliseen koulutukseen valmistava koulutus

Vantaan ammattiopisto VARIA järjesti vuonna 2008 Maahanmuuttajien ammatilliseen koulutukseen valmistavaa koulutusta tekniikan alalla ja sosiaali- ja terveysalalla. Koulutus suunnattiin niille, jotka tarvitsivat vahvistusta suomen kielen taitoihin ja ammatin valintaan.

Helsingin seudun asioimistulkkip keskus

Tulkkip keskus perustettiin Vantaalle vuonna 1995 Helsingin, Vantaan, Espoon ja Kauniaisten yhteishankkeena. Tulkkausten ja käännösten tarve kasvaa edelleen. Keskus tarjoaa myös harvinaisten kielten asioimistulkkipalveluja viranomaisten ja asiakkaiden välille. Työkieliä on 65. Ammattitaitoisen tulkkauksen avulla viranomaiset voivat tehdä oikeudenmukaisia ja yksilön kannalta elintärkeitä käytännöllisiä ja oikeudellisia päätöksiä.

Toimenpiteet:

- yhdenvertaisuuden varmistamiseksi käytetään tarvittaessa positiivisia erityistoimia (12)
- vahvistetaan asiakaspalvelutehtävissä olevien osaamista yhdenvertaisuusasioissa (13)
- jatketaan erityispalvelujen tarjoamista tarpeen mukaan (14)

Varmistetaan, että maahanmuuttajataustaisilla yrityksillä ja järjestöillä on yhtäläiset mahdollisuudet osallistua ostopalvelutarjouksiin ja kilpailuihin

Kaupunki hankkii ja ostaa huomattavan paljon tuotteita ja palveluja. Palvelut järjestetään mahdollisimman järkevästi ja edullisesti joko omana tuotantona tai ostopalveluna. Maahanmuuttajataustaiset yritykset voivat tarjota erityisosaamista. Esimerkiksi hoitoalalla on huomattu, että vanhusten kunnioittamiseen perustuva kulttuuritausta tuo asiakaspalveluun lisäarvoa. Joitakin ostopalvelusopimuksia maahanmuuttajataustaisten yritysten kanssa on jo solmit-

kuva: HS / Hannes Heikura / Lehtikuva

tu. Esimerkiksi varhaiskasvatus hankkii suomalais-venäläistä päivähoitopalvelua ostopalveluna.

Maahanmuuttajataustaisten yritysten ja yhdistysten tulisi päästä sujuvammin mukaan kaupungin tarjouskilpailuihin. Monirinki-hankkeessa kokeiltiin kotouttamista tukevien palvelujen ostamista maahanmuuttajajärjestöiltä. Euroopan Pakolaisrahasto ja Vantaan kaupunki rahoittivat hankkeen, jota hallinnoi Vantaan Järjestörinki vuosina 2005-2008.

Tavoitteena on, että kaupungin yhteistyökumppanit noudattavat toiminnassaan syrjimättömyyttä. Esimerkiksi Tukholman kaupungin sopimuskumppaniksi ei pääse sellainen yritys, joka on tehnyt rikkeitä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioissa. Myös ostopalvelun myyjältä tulee vaatia korkeita eettisiä periaatteita ja hyvää mainetta.

Toimenpiteet:

- tiedotetaan paremmin ostopalvelu- ja kilpailukäytännöistä (15)
- kehitetään Vantaan kaupungin hankintalinjauksia yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon näkökulmasta (16)

Ehkäistään syrjäytymistä panostamalla erityisesti lapsiin ja nuoriin

Maahanmuuttajataustaiset perheet ovat selvästi pienituloisempia kuin suomalaiset (Maahanmuuttajien elinolot pääkaupunkiseudulla, 2005). Maahanmuuttajataustaisilla lapsilla ja nuorilla on kaikissa ikäryhmissä suurempi syrjäytymisvaara kuin suomalaisilla lapsilla ja nuorilla. Syrjäytymisen ehkäisy tulee jo inhimillisistä syistä aloittaa lapsista ja nuorista. Mitä varhaisemmassa vaiheessa ennaltaehkäisy aloitetaan, sen paremmin siinä onnistutaan ja sitä vähemmän se tulee maksamaan.

Lasten ja nuorten hyvinvointia vahvistetaan parhaiten perheitä tukemalla. Maahanmuuttajien kanssa työskentelevillä tulee olla oman alansa ammattitaidon lisäksi riittävät valmiudet huomioida maahanmuuttajien erityistarpeet.

Maahanmuuttajanuorista osa on vielä erityisen suuressa riskiryhmässä, esimerkiksi murrosikäisinä saapuneet nuoret, jotka eivät ole käyneet lainkaan koulua. Nuoren on tällöin vaikea kuroa umpeen eroa niihin, jotka ovat saapuneet Suomeen jo lapsina ja jotka ovat ehtineet omaksua suomen kieltä ja kulttuuria ennen kouluun menoa.

Perusopetuksesta jatkokoulutukseen siirtyminen on kriittinen vaihe opinnoissa. Osa nuorista ei ole saanut peruskoulun päättötodistusta. Moni putoaa koulutusjärjestelmän ulkopuolelle ja joutuu syrjäytymiskiarteeseen, josta on vaikea päästä pois. Vantaalla Kipinä-työryhmä tukee ja ohjaa nuoria, jotka eivät peruskoulun jälkeen ole päässeet toisen asteen koulutukseen. Nuorisotoimen työpajat tarjoavat yhden väylän, ja niissä annetaan myös suomen kielen opetusta sitä tarvitseville. Opetusministeriö tukee projektia, jonka tavoitteena on etsivän nuorisotyön keinoin lisätä maahanmuuttajanuorten määrää työpajoilla.

Toimenpiteet:

- sivistystoimissa laaditaan toisen asteen koulutukseen oma monikulttuurisuusohjelma v. 2009 (17)
- vahvistetaan opinto-ohjausta siirtymävaiheessa (18)
- vahvistetaan nuorten työpajoja myös maahanmuuttajanuorten paikkana (19)

kuva:Tiina Kujala

Vapaa-ajan merkitys on erityisen suuri lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä. Nuorilla tulee olla mahdollisuus harrastuksiin ja mielekkääseen toimintaan perheen tuloista riippumatta. Harrastus vahvistaa positiivista minäkuva ja on siten erittäin tärkeä nuoren tasapainoiselle kehitykselle. Nuoriso- ja vapaa-ajan palvelut tukevat nuorten omaehtoista toimintaa, lisäävät samanarvoisuutta ja torjuvat rasismia. Tyttöille ja pojille järjestetään mm. kohdennettua kerhotoimintaa.

Toimenpiteet:

- madalletaan kynnyksiä osallistua esim. liikunta- ja muihin yhdistystoimintaan (20)
- nuorisopalvelut tekevät maahanmuuttajaperheiden kanssa entistä enemmän yhteistyötä (21)
- kokeillaan palveluseteliä nuorten harrastustoiminnan tukemisessa ja kannustetaan erityisesti tyttöjä harrastusten pariin (22)

Pääkaupunkiseudun sosiaali- ja terveystoimet selvittivät maahanmuuttajanuorten ja toisen sukupolven maahanmuuttajanuorten kotoutumisen haasteita (Ehdotukset maahanmuuttajanuorten ja toisen sukupolven maahan-

kuva: Eve Hirvonen

muuttajanuorten kotoutumisen varmistamiseksi, 2007). Työryhmä oli erityisen huolissaan mielenterveys- ja kriisipalveluiden saatavuudesta, ja teki ehdotuksia tilanteen parantamiseksi.

Toimenpiteet:

- selvitetään maahanmuuttajanuorten mielenterveyspalveluihin erikoistuneen yksikön perustamistarve pääkaupunkiseudulle (23)
- ehdotetaan pääkaupunkiseututasoista tai valtiotasoisista tutkimushanketta toisen maahanmuuttajasukupolven hyvinvoinnista ja elinoloista (24)

Työllisyys ja työvoiman maahanmuutto

- Nostetaan maahanmuuttajataustaisen asukkaiden työllisyysastetta
- Kehitetään palveluja työvoiman maahanmuuton tukemiseksi
- Edistetään maahanmuuttajien yrittäjyyttä ja kansainvälisten yritysten sijoittumista Vantaalle

Kaupunki esimerkillisenä työnantajana

- Hiotaan johtamistapoja monikulttuurisuutta tukeviksi
- Kehitetään työyhteisöjen monimuotoisuus-taitoja
- Lisätään maahanmuuttajataustaisen henkilöstön määrää kaikilla tasoilla

Kaupunki palvelujen järjestäjänä

- Valtavirtaistetaan palvelujen yhdenvertaisuus ja mahdollistetaan positiiviset erityistoimet
- Varmistetaan, että maahanmuuttajataustaisilla yrityksillä ja järjestöillä on yhtäläiset mahdollisuudet osallistua ostopalvelutarjouksiin ja -kilpailuihin
- Ehkäistään syrjäytymistä panostamalla erityisesti lapsiin ja nuoriin

kuva: Sakari Manninen

Kaikkien yhteinen kaupunki

- Vahvistetaan osallisuutta
- Parannetaan tiedottamista
- Vaalitaan hyviä etnisiä suhteita eri kansalaisryhmien välillä
- Luodaan kohtaamispaikkoja kaupunkilaisille
- Kehitetään asuinympäristöjen sosiaalista eheyttä

Yhteinen vastuu kotoutumisesta

- Edistetään kaupunkilaisten keskinäistä kunnioitusta ja erilaisuuden sietokykyä
- Parannetaan ohjaus- ja neuvontapalveluja
- Annetaan kaikille asukkaille mahdollisuus kotimaisten kielten ja kulttuurin oppimiseen
- Tuetaan oman kielen ja kulttuurin säilyttämistä

Yhteistyö ja kumppanuus

- Vahvistetaan yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa
- Lujitetaan viranomaisten välistä yhteistyötä
- Syvennetään metropolialueen yhteistyötä
- Valvotaan kaupungin etuja suhteessa valtioon
- Verkostoidutaan ja hyödynnetään kansallisia ja kansainvälisiä rahoitusmahdollisuuksia

4. Kaikkien yhteinen kaupunki, "An inclusive city"

kuva: Burhan Hamdon

Kaupungin identiteetti muodostuu niin ilmapiiristä ja arjen turvallisuudesta kuin eri-ikäisistä, kulttuuritaustaltaan erilaisista asukkaista. Identiteettiin vaikuttaa myös fyysinen ympäristö.

Kaikkien yhteinen kaupunki syntyy vaikeasti arvioitavista asioista, joita ovat yhteenkuuluvaisuuden ja osallisuuden tunne, sosiaalinen eheys ja turvallisuuden kokeminen. Päämääränä on vahva kansalaisyhteiskunta. Kaupungin tehtävänä on tarjota työvälineitä ja mahdollisuuksia siihen, että vantaalaiset tekevät kaupungista omansa.

Vahvistetaan osallisuutta

Eurooppalaisessa maahanmuuttajien integraatioon liittyvässä kirjallisuudessa käytetään paljon inklusion käsitettä (Euroopan komission integraatiokäsikirja, 2006). Suomeksi "inclusion" voidaan kääntää osallisuudeksi tai osallisuutta edistäväksi toiminnaksi. Osallisuus on noussut myös vantaalaisessa keskustelussa keskeiseksi termiksi. Siihen sisältyy niin osallistuminen kuin osallistumismahdollisuudet yhteisten asioiden hoitoon. Osallisuuteen kuuluu keskeisesti myös yhteenkuuluvaisuuden tunne. Erityisen tärkeä ryhmä monikulttuurisen kaupungin tulevaisuudelle ovat nuoret. Maahanmuuttajanuorten kohdalla osallisuus merkitsee mahdollisuuksien tasa-arvoa suomalaisten nuorten kanssa.

Oma lähiympäristö ja asuinalue muodostavat monille kaupunkilaisille pääasiallisen viitekehäyksen ja toimintaympäristön. Näin on myös etnisten vähemmistöjen osalta (Hyvät etniset suhteet pääkaupunkiseudulla -työryhmän mietintö, 2007). Vantaalla yksi alueellinen osallisuuden

foorumi ovat aluetoimikunnat, joiden jäsenet valtuusto valitsee poliittisin perustein. Aluetoimikuntien ja monikulttuurisuusasian neuvottelukunnan sekä maahanmuuttajajärjestöjen välistä yhteistyötä tulisi lisätä ja kehittää (Ahokas 2008). Aluetoimikuntiin voitaisiin valita jäseniä myös maahanmuuttajajärjestöistä.

Keskeinen foorumi Vantaalla on monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta, jonka kaupunginhallitus nimeää kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukunnassa ovat edustettuina valtuustossa olevat ryhmät sekä kaupungin keskeiset toimialat. Vantaan neuvottelukuntaan kuuluvat myös Vantaan työvoimatoimiston ja Vantaan poliisin edustajat. Neuvottelukunta perustettiin vuonna 2001.

Vantaan monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan tehtävinä ovat (kaupunginhallitus 23.2.2009 § 6):

- *kaupungin monikulttuurisuuspolitiikan ja monikulttuurisuusohjelman 2009–2012 seuranta*
- *etnisten vähemmistöjen elinolojen kehityksen seuraaminen*
- *valtion maahanmuutto- ja kotouttamispolitiikan sekä niiden vaikutusten seuraaminen Vantaalla*
- *hyvien etnisten suhteiden kehittäminen ja edistäminen sekä monikulttuurisen ilmapiirin vahvistaminen Vantaalla muun muassa vahvistamalla vuoropuhelua etnisten vähemmistöjen tai heitä edustavien järjestöjen ja kaupungin välillä*
- *monikulttuurisuusasioihin liittyvien aloitteiden tai toimenpide-esitysten tekeminen kaupunginhallitukselle*
- *yhteistyö pääkaupunkiseudun kaupunkien vastaavien neuvottelukuntien kanssa.*

Toimenpiteet:

- vahvistetaan monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan roolia kunnallisessa päätöksenteossa (25)
- vahvistetaan neuvottelukunnan asiantuntijaroolia esimerkiksi merkittävässä lähiympäristöä koskevissa suunnitelmissa (26)
- lisätään ja kehitetään aluetoimikuntien ja monikulttuurisuusasian neuvottelukunnan sekä maahanmuuttajajärjestöjen välistä yhteistyötä (27)

Yhdistysten ja järjestöjen kautta on mahdollista osallistua paikalliseen toimintaan ja integroitua sitä kautta yhteiskuntaan. Maahanmuuttajataustaisia asukkaita pyritään saamaan mukaan jo olemassa oleviin yhdistyksiin. Myös maahanmuuttajien omia järjestöjä tuetaan sekä vahvistetaan kumppanuutta järjestöjen kesken.

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta kuuli syyskuussa 2008 kuuttatoista järjestöä niiden kotouttamista tukevasta toiminnasta ja toiveista kaupungin suhteen. Teemaseminaari teki näkyväksi sen, että kolmas sektori tekee laajaa työtä kotoutumisen tukemiseksi Vantaalla. Järjestöt toivoivat kaupungilta järjestötoiminnan tukimuotojen selkeyttämistä.

Osallisuus voi toteutua vain, mikäli asukkaat saavat riittävästi tietoa omaan elämäänsä vaikuttavista asioista. Kirjastoilla on tiedottamisessa tärkeä rooli. Ne järjestävät maksutta kaikille avoimia tietotekniikan ja tiedonhaun johdantokursseja myös muilla kuin suomen kielellä (esim. venäjä, albania, somali). Maahanmuuttajataustaisille, erityisesti naisille, järjestetään räätälöityjä kursseja. Kurseilla tutustutaan myös Infopankin käyttöön.

Erityisesti maahanmuuton alkuvaiheessa on tärkeä saada tietoa omalla kielellä. Vantaa liittyi vuoden 2009 alusta Infopankki -palveluun, jossa kaupunki tarjoaa tietoa 15 eri kielellä.

Toimenpiteet:

- kehitetään tiedottamista kaupungin avustuksista ja tuetaan järjestöjä, jotta niillä olisi paremmat mahdollisuudet saada valtion rahoitusta hankkeilleen (28)
- tuetaan maahanmuuttajajärjestöjä ja kotouttamistyötä tekeviä järjestöjä toimintatilojen järjestämisessä (29)
- kehitetään kaupungin nettisivujen selkokieliversio (30)

Vaalitaan hyviä etnisiä suhteita eri kansalaisryhmien välillä

Parhaiten hyviä etnisiä suhteita vaalitaan tutustumalla henkilökohtaisesti toisista kulttuureista tuleviin ihmisiin. Kaupungin tulee tarjota kohtaamismahdollisuuksia asukkaille erityisesti arjen tasolla. Vantaa tukee kaupunkilaisten kohtaamista esimerkiksi rahoittamalla paikallisia tapahtumia ja juhlia, joissa asukkaat voivat tutustua toisiinsa. Uusin vantaalainen perinne on nelipäiväinen kaupunkijuhla, joka järjestetään joka vuosi Vantaan päivän (15. toukokuuta) ympärille.

Tullaan tutuiksi -tapahtuma Korson Lumossa tukee asukkaiden kohtaamista. Tapahtuma järjestetään vuosittain. Siihen osallistuu kymmeniä järjestöjä, seurakunta sekä kaupungin osalta kirjasto, nuorisopalvelut ja maahanmuuttajapalvelut. Erityisesti painotetaan rasismien ennaltaehkäisyä

Hakunilan kansainvälinen yhdistys on perustettu vuonna 1998. Yhdistys pyrkii edistämään monikulttuurista toimintaa ja lisäämään vieraiden kulttuurien tuntemusta sekä ennaltaehkäisemään ja vastustamaan rasismia. Päämääränä on poistaa kansojen ja kulttuurien välisiä kommunikaation esteitä ja sovittaa näkökantoja vaikeissakin ristiriidoissa. Järjestö tarjoaa neuvontaa maahanmuuttajille monilla eri kielillä. Lisäksi sillä on erityistä osaamista kulttuurialalla.

Vantaan Nicehearts ry tukee hyviä etnisiä suhteita ruohonjuuritasolla. Yhdistyksellä on vahva naisnäkökulma ja se tarjoaa monikulttuurista avointen ovien toimintaa tytöille ja naisille.

Vantaan seurakuntayhtymän paikalliset kirkkoherrat ja muslimijohtajat ovat säännöllisessä keskusteluyhteydessä keskenään. Keskusteluteemoina ovat olleet mm. maahanmuuttajaperheiden ja -nuorten integroitumisongelmat, uskonnonopetuksen asema suomalaisessa koulujärjestelmässä, uskonnon vapaus ja muslimien hautaaminen.

Uskonnollisilla yhteisöillä on merkittävää tietotaitoa sekä mahdollisuuksia vahvistaa kaupungin asukkaiden keskinäistä ymmärrystä. Tunnuksellista uskonnollista vakaumusta ei tule nähdä uhkana vaan mahdollisuutena luottamuksellisten suhteiden rakentamiseksi valtaväestön ja etnisten vähemmistöjen välillä.

kuva: Burhan Hamdon

Luodaan kohtaamispaikkoja kaupunkilaisille

Hyviä etnisiä suhteita voidaan vahvistaa muun muassa tarjoamalla tiloja asukkaiden yhteiseen käyttöön. Avoimet päiväkodit, leikkipuistot, kirjastot, nuorisotalot ja asukastilat ovat kaikki kohtaamispaikkoja, joita voisi hyödyntää paremmin.

Toimenpiteet:

- linjataan selkeämmin mahdollisuudet käyttää kaupungin omistamia yhteisiä tiloja (31)
- kehitetään yhdessä järjestöjen ja yksityisen sektorin kanssa innovatiivisia yhteistyömuotoja uusien kohtaamispaikkojen perustamiseksi (32)
- vahvistetaan kirjastojen roolia kohtaamis- ja tapahtumapaikkoina (33)
- vahvistetaan kaupunkijuhlaa monikulttuurisena tapahtumana (34)

Hyviä esimerkkejä kohtaamispaikoista ovat asukastalo Tellus ja Silkinportti. Myös seurakunta tarjoaa kohtaamispaikkoja ja -mahdollisuuksia ympäri Vantaata. Esimerkiksi Tikkurilan Olohuoneessa kokoontuu maahanmuuttajatyttöjen kerho.

Korson Mikkolassa asukastalo Telluksessa toimii kuusi yhdistystä: Mozaika ry, Korson Settlementinuoret, Berde ry, Itä-Vantaan Somalikulttuuriyhdistys ja Imotong Culture and Development Association in Finland sekä Suomen Pakolaisapu ry. Lisäksi Korson Omakotitaloyhdistys, Martat ja paikallinen asukastoimikunta kokoontuvat yhteisissä tiloissa. Tilat on vuokrattu edullisesti Vantaan Vuokra-asunnot Oy:lta. Yhdistysten yhteistyön tavoitteena on tukea paikallisten asukkaiden kohtaamista ja siten lisätä yhteisöllisyyden ja turvallisuuden tunnetta.

Silkinportin kansainvälisessä kohtaamispaikassa Tikkurilassa järjestetään mm. suomen kielen opetusta ja liikuntaryhmiä maahanmuuttajille sekä kahvilatoimintaa. Monet yhdistykset kokoontuvat tiloissa. Vantaan kilpailukyohjelmassa 2008 esitetään ajatus Silkin kiinteistön kehittämisestä kaupunkikulttuurikeskukseksi osana laajempaa Silkitehtaan korjaus- ja restauraatio suunnitelmaa. Keskus voisi näin jatkaa nykyisen Silkinportin kohtaamispaikan traditiota yhä korkeammalla profiililla.

Arjen turvallisuus

Kansainvälistymisen myötä turvallisuuskysymykset nousevat esiin uudella tavalla. Suomeen tulee liikkuvuuden myötä väistämättä enemmän uudenlaista rikollisuutta kuten ihmis- ja huume kauppaa. Lentokenttäkaupunkina Vantaalla tulee olla erityinen valmius puuttua nopeasti ongelmiin. Vantaan kaupungin turvallisuus perustuu sosiaalisesti eheään kaupunkiin ja verkostoyhteistyöhön (luonnos Vantaan turvallisuussuunnitelmasta 2009-2012). Vantaan kaupungilla on hyvät yhteistyösuhteet poliisin kanssa. Esimerkiksi etnisten konfliktien varalle kehitetty toimintamalli on tulos monentasoisesta kehittämistyöstä kaupungin ja poliisin välillä (liite 4). Ennaltaehkäisevällä asukastyöllä voidaan lisätä asuinalueiden turvallisuutta ja viihtyisyyttä ja välttää ongelmien paisuminen avoimiksi konflikteiksi.

Yhteiskunnallinen eriarvoisuus lisää syrjäytymistä. Maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuustyön tavoitteena on ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja turvattomuutta. Kaupungilla täytyy olla rohkeutta puuttua myös "ilkeisiin" ongel-

miin kuten rasistiseen väkivaltaan, niin sanottuun kunnia- väkivaltaan ja harmaan talouden lieveilmiöihin.

Koko palvelujärjestelmän valmiutta tulee parantaa rasistiseen väkivaltaan ja etnisiin konflikteihin liittyvissä kysymyksissä. Asiakaspalvelutehtävissä työskentelevien valmiutta kohdata erilaisia asiakkaita on parannettava.

Toimenpiteet:

- tarjotaan turvallisuuteen ja monikulttuurisuuteen liittyviä koulutuksia henkilöstökoulutuksena (35)
- sitoudutaan rasistisen väkivallan nollatoleranssiin (36)

Monikulttuurisen suurkaupungin todellisuuteen voivat kuulua myös etnisten ryhmien väliset ongelmat. Etnisten ryhmien välisten konfliktitilanteiden varalle on kehitetty varhaisen puuttumisen toimintamalli, jonka Maahanmuuttajien yhteispalvelutoimisto toteutti Sosiaali- ja terveysministeriön rahoituksella (Passi-projekti 2006-2008). Mallissa on määritelty moniammatillinen toimijaverkosto, yhteyshenkilöt ja vastuulliset tahot sekä suunniteltu prosessin vaiheet tilanteeseen, jossa välitön toiminta nähdään aiheelliseksi jo syntyneen konfliktin laajenemisen estämiseksi. Keskeistä on viranomaisten, maahanmuuttajayhteisöjen ja nuorisotyötä tekevän kolmannen sektorin verkostoyhteistyö sekä nopea, suunniteltu tiedonkulku tuntosarvitasolta aina kaupunkitasoiseen valmiusryhmään asti (mallin kaavio on ohjelman liitteenä no. 4).

Toimenpiteet:

- tiedotetaan laajasti etnisten ryhmien välisten konfliktien mallista mm. asuinalueilla, nuorisotaloilla ja kirjastoissa työskenteleville (37)
- linkitetään alueilta (tuntosarviverkostosta) tuleva hiljainen tieto ennaltaehkäisevään työhön (38)

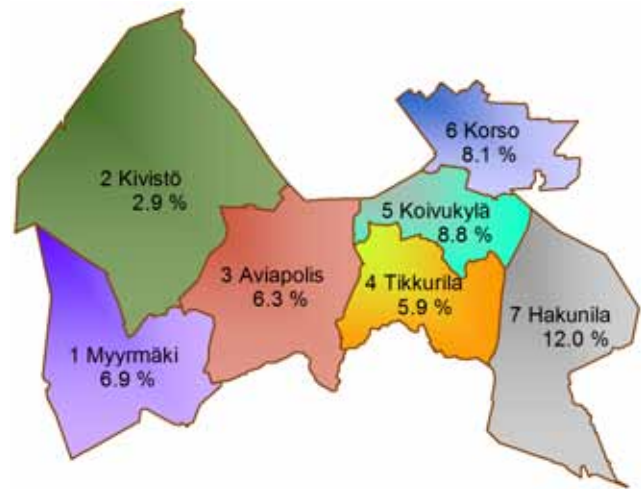
Kehitetään asuin ympäristöjen sosiaalista eheyttä

Yhteiskunnallista eriarvoistumista voidaan mitata asuinalueiden sosiaalisella eriytymisellä. Etnisellä eriytymisellä tarkoitetaan sitä, että ulkomaalaistaustaiset asukkaat tai etniset vähemmistöt keskittyvät asumaan tietyille asuinalueille. Joskus uuteen maahan sopeutumista edistää, että lähellä asuu ystäviä ja sukulaisia tai muita samasta maasta tulleita. Usein tällaisen eriytymiskehityksen taustalla on kuitenkin se, että jotkut asumisvaihtoehdot, esimerkiksi kaupungin vuokratalot, ovat keskittyneet tietyille alueille.

Vantaan kaupunkimaineen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, etteivät alueet leimaudu slummeiksi maahanmuuttajien määrän vuoksi. Tarvitaan monipuolista ja kohtuuhintaista asuntotuotantoa sekä laadukasta ja viihtyisää kaupunkiympäristöä.

Vantaan asunto-ohjelman 2009-2017 strateginen linjausehdotus on, että "kaavoituksella ja maapolitiikalla varmistetaan, että uudet asuinalueet ja täydennysrakentamiskohteet liittyvät luontevasti nykyiseen kaupunkirakenteeseen, muodostavat elinympäristöltään laadukkaita

kokonaisuuksia ja tarjoavat monipuolisesti erilaisia asumisvaihtoehtoja, talotyyppisiä ja asunnon hallintamuotoja". Tavoitteena on säilyttää ja lisätä asuinalueiden sosiaalista eheyttä ja siten yleistä viihtyvyyttä ja turvallisuutta.

Ulkomaalaistaustaisten osuus väestöstä Vantaan suuralueilla. Koko kaupungissa osuus on 7,8 prosenttia. Tilasto ja tutkimus, 2007/2008.

Vantaa osallistui Yhdenvertaisuus asumisessa -hankkeeseen, joka rahoitettiin Euroopan komission Progress-ohjelmasta. Hankkeessa toteutettiin vertaileva maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen asumista selvittänyt maaraportti (2008) sekä laajoihin haastatteluihin pohjautuva selvitys asumisen etnisen yhdenvertaisuuden toteutumisesta pääkaupunkiseudulla (Beqiri 2008). Selvityksen mukaan maahanmuuttajat eivät välttämättä halua asua maahanmuuttajavaltaisilla alueilla vaan yhdessä valtaväestön kanssa. Kotoutumisen ja kielenoppimisen kannalta on olennaista, että maahanmuuttajat voivat olla yhteydessä suomalaisiin arjen tasolla. Selvityksessä suositeltiin, että kaupungeissa seurattaisiin asuinalueiden kehitystä pienemällä kuin suuraluetasolla. Keskittyminen on usein kortteli- ja jopa talokohtaista eivätkä suuraluetason tilastot anna oikeaa kuvaa todellisuudesta. Tiedetään myös, että kun maahanmuuttajien määrä ylittää viidenneksen talon asukasmäärästä, valtaväestö alkaa muuttaa pois.

Asuinalueiden etninen eriytyminen ei ole Vantaalla edennyt yhtä pitkälle kuin monissa eurooppalaisissa kaupungeissa. Esimerkiksi Hakunilan suuralueen ulkomaalaistaustaisen väestön määrä vuonna 2001 oli 7,2 prosenttia, vuonna 2007 10,9 prosenttia ja vuoden 2008 alussa jo 12 prosenttia koko alueen asukkaista (Vantaan kaupungin tilasto- ja tutkimusyksikön vuosittaiset väestöraportit). Alkuvuodesta 2009 Vantaan tilasto- ja tutkimusyksikkö tuotti erityisjulkaisun Ulkomaalaistaustainen ja vieraskielinen väestö Vantaalla 2008. Julkaisu sisältää myös kaupunginosatasoisia tilastoja.

Toimenpiteet:

- turvataan alueiden sosiaalinen monimuotoisuus eli varmistetaan, että alueet tarjoavat monipuolisesti erilaisia asumisvaihtoehtoja, talotyyppisiä ja asunnon hallintamuotoja (39)

5. Yhteinen vastuu kotouttamisesta

kuva: Burhan Hamdon

Vuonna 1999 astui voimaan kotouttamislaki, jonka mukaan kunnilla tulee olla kotouttamisohjelma. Laki määrittelee, että "ohjelma sisältää suunnitelman tavoitteista, toimenpiteistä, voimavaroista sekä yhteistyöstä maahanmuuttajien kotouttamisessa". Tämä ohjelma täyttää lain velvoitteet, mutta pyrkii olemaan ennakoivampi ja laajempi kuin mitä laki vaatii. Painotus on siirtynyt maahanmuuttajille tarjottavista toimenpiteistä monikulttuurisen kaupungin rakentamiseen, mutta ohjelma nostaa kuitenkin kotouttamislain kaksi kulmakiveä esiin. Nämä ovat maahanmuuttajan oikeus suomen (ja ruotsin) kielen opiskeluun sekä oikeus oman kielen ja kulttuurin säilyttämiseen.

Kotoutuminen on kaksisuuntainen prosessi. Sekä vastaanottavan yhteiskunnan että maahanmuuttajien tulee tehdä töitä kotoutumisen eteen. (Ks. esim. Kotouttamiskäsikirjat)

Edistetään kaupunkilaisten keskinäistä kunnioitusta ja erilaisuuden sietämistä

Kotoutumisen kaksisuuntaisuus velvoittaa myös vastaanottavaa yhteiskuntaa avautumaan kansainvälisyyteen. Tätä prosessia kaupunki voi tukea tarjoamalla asukkaille kohtaamisen ja tutustumisen mahdollisuuksia. Hyvien etnisten suhteiden edistämistä puhutaan myös osallisuutta käsittelevässä kappaleessa 4.3.

Parannetaan maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluja

Ohjaus- ja neuvontapalvelut ovat yhä suurempien haasteiden edessä, kun maahanmuuttajaryhmät monimuotoistuvat. Euroopan sisäisen liikkuvuuden myötä Vantaalla muuttaa myös EU-kansalaisia, joiden oikeuksista palvelui-

hin ei peruspalveluilla ole selkeää tietoa. Myös työvoiman maahanmuutto tuo uusia asiakasryhmiä kunnan peruspalvelujen käyttäjiksi. Toimialojen näkemyksissä tämä ongelma nousi vahvasti esiin. Samalla kun palveluja valtavirtaistetaan, tulisi peruspalveluilla olla yhä enemmän tietoa asiakkaiden oikeuksista ja velvollisuuksista.

Ohjaus- ja neuvontapalveluita kehitettäessä tulisi parantaa myös työntekijöiden tiedonsaantia. Yksi esimerkki peruspalveluiden työntekijöille suunnatusta palvelusta on pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelman tuella kehitetty Seudullinen monikulttuurinen tietopalvelukeskus.

Seudullinen monikulttuurinen tietopalvelukeskus SELMA on pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteinen portaali, joka kokoaa tietoa maahanmuutosta kaupunkien työntekijöille. Sivulla on myös koottuna suomen kielen koulutustiedot pääkaupunkiseudulta. Vuoden 2009 alussa Selma siirtyy osaksi Infopankkikokonaisuutta, mutta jatkaa työntekijöille suunnatun tiedon kokoamista.

www.selma-net.fi

Uuteen Infopankkikokonaisuuteen kootaan ohjaus- ja neuvontatietoja kaikille maahanmuuttajataustaisille asukkaille. Infopankkisuunnitelma on kuvattu ohjelman luvussa, joka käsittelee työvoiman maahanmuuttoa. Infopankkipalvelu nivoutuu läheisesti henkilökohtaiseen ohjauspalveluun, jota kehitetään yhteispalvelun toimipaikoissa Vantaalla.

Toimenpiteet:

- kehitetään eri kielistä ohjaus- ja neuvontapalvelua yhteispalvelun toimipaikoissa (40)

Annetaan kaikille asukkaille mahdollisuus kotimaisten kielten ja yhteiskuntatietouden opiskeluun

Vastuu suomen kielen opetuksesta maahanmuuttajille kuuluu Suomessa yhteisesti työhallinnolle, kunnalle, opetusministeriölle ja maahanmuuttajalle itselleen. Tärkein on työvoimapolitiittinen suomen kielen koulutus, joka on kokopäiväistä ja tarkoitettu ennen kaikkea työmarkkinoille suuntautuville työikäisille maahanmuuttajille. Työvoimapolitiittinen suomen kielen koulutus sisältää muitakin työelä-

mään valmistavia oppiaineita ja työharjoittelua. Maahanmuuttaja hakee koulutukseen työvoimatoimiston kautta.

Kunnan vastuulle kuuluu erityisesti kotiäitien ja ikään-tyvien maahanmuuttajien suomen kielen opetus. Vantaalla tästä osuudesta vastaa Vantaan aikuisopisto. Vuosittain noin 450 vantaalaista maahanmuuttajaa pääsee aikuisopiston suomen kielen kurssille. Kurseja järjestetään ympäri Vantaata. Vantaan aikuisopisto järjestää myös ruotsin kielen opetusta, johon maahanmuuttajia rohkaistaan osallistumaan.

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta ilmaisi keväällä 2008 huolensa suomen kielen opetuksen riittämättömyydestä Vantaalla. Vuotuinen määräraha on ollut sama seitsemän vuotta, mutta maahanmuuttajien määrä on samaa aikana kaksinkertaistunut. Kaikki eivät pääse kokopäiväiseen työhallinnon rahoittamaan työvoimapolitiiseen suomen kielen opetukseen. Näin kunnan vähäisemmällä opetuksella ja resursseilla joudutaan paikkaamaan myös tätä puutetta.

Toimenpiteet:

- kaupunki lisää omaa suomen kielen opetustarjontaa (41)
- seurataan eri ikäryhmien ja eri elämäntilanteissa olevien maahanmuuttajien tarvetta ja osallistumista suomen kielen opetukseen, erityisryhminä ikääntyvät maahanmuuttajat ja kotiäidit (42)

Vantaan aikuisopisto on kehittänyt kielen oppimiseen Duo-mallin, jossa kaksi eri äidinkielistä opiskelijaa opettaa toinen toistaan. Toinen kielistä on suomi, ja toinen kieli voi olla mikä tahansa, kunhan löytyy sitä äidinkielenään puhuva kumppani. Samalla tutustutaan toisen maan kulttuuriin, tapoihin ja yhteiskuntaan.

www.vantaa.fi/aikuisopisto

Suomen kulttuurin ja yhteiskunnan tuntemusta opetaan osana kotimaisten kielten opetusta. Opetus auttaa suomalaisen yhteiskunnan keskeisten arvojen, historian ja elämäntavan hahmottamisessa. Monet monikulttuurisen yhteiskunnan kitkakohdista liittyvät sukupuolten väliin suhteisiin. Naisten ja miesten välinen tasa-arvo on Suomessa juurtunut syvälle ja hyväksytty laajasti. Silti sen toteutumiseen käytännössä liittyy yhä epäkohtia.

Tuetaan oman kielen ja kulttuurin säilyttämistä

Suomen kotouttamislaki korostaa vahvasti oikeutta säilyttää oma kieli ja kulttuuri: "**Kotoutumisella** tarkoitetaan maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä tavoitteena osallistua työelämään ja yhteiskunnan toimintaan samalla omaa kieltään ja kulttuuriaan säilyttäen". Oikeus omaan kieleen on kansalaisen perusoikeus, mutta kaksikielisyys on lisäksi tärkeä resurssi koko yhteiskunnan kannalta.

Vantaan kouluissa on laajat oman äidinkielen opintokokonaisuudet. Vantaa on ollut edelläkävijä kieli- ja kulttuuriryhmien kielenopetuksen kehittämisessä. Vuonna 2008 Vantaalla opetettiin 30 eri kieltä omana äidinkielenä. Opetuksen tavoitteena on toimiva kaksikielisyys. Vantaan erityispiirre on myös romanilapsille varsin kattavasti tarjottu romanikielen opetus. Opetusta kehitetään opetushallituksen rahoituksella. Myös maahanmuuttajajärjestöt kantavat huolta maahanmuuttajalasten äidinkielen säilymisestä ja järjestävät läksypiirejä ja kerhoja koululaisille ja pienemmille lapsille.

Oma äidinkieli ja omakielinen vertaistuki ovat tärkeitä erityisesti ikääntyville maahanmuuttajille, kun työelämäsuomen opiskelu ei tule kyseeseen. Toistaiseksi vain pieni osa maahanmuuttajaväestöstä on vanhuksia, mutta tulevaisuuden haasteena on tarjota palvelut vanhuksille heidän äidinkielellään. Työelämään siirtyvät kaksikieliset nuoret voivat olla siinä avuksi.

Toimenpiteet:

- ylläpidetään kaupungin vahvaa oman äidinkielen tuen linjaa tarjoamalla kouluissa laajaa kielihojelmaa eri kieli- ja kulttuuritautaisille lapsille (43)
- tuetaan maahanmuuttajajärjestöjä toiminnassa, jonka tavoitteena on ylläpitää eri kieli- ja kulttuuriryhmien omaa kieltä ja kulttuuria (44)

Vantaalla kirjasto tarjoaa kirjallisuutta yli 30 kielellä, ja lisää materiaalia saadaan erityisesti Helsingin kaupunginkirjaston Monikielisestä kirjastosta HelMet -seutuyhteistyön puitteissa. Kirjasto tarjoaa ilmaista internetin käyttöä, jolloin tiedonsaanti ja yhteyksien pito omalla kielellä on kaikille vantaalaisille mahdollista.

Kaupunginjohtaja Juhani Paajanen toivottaa Namibian pääministerin Nahas Angulan tervetulleeksi Vantaalle vuonna 2008.

6. Yhteistyö ja kumppanuus

Nykymaailmassa mikään kaupunki tai alue ei ole enää yksinäinen saareke. Globaalissa kilpailussa kaupunkien ja alueiden on verkostoitettava keskenään ja kansainvälisesti. Vantaan vahvuus on ollut toimintatapa, joka ylittää sektorirajat kaupungin sisällä. Vantaalla on myös vahva kansalaisyhteiskunta: kaupungissa toimii yli 700 yhdistystä, joiden yhteistyöelimenä on Vantaan järjestörinki.

Vahvistetaan yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa

Monikulttuurisuusohjelmassa on tuotu esiin kaupungin velvollisuus tukea kotouttamista edistävien järjestöjen toimintaa. Järjestöt vaikuttavat usein merkittävästi kotoutumisen onnistumiseen yksittäisten ihmisten kohdalla. Kolmannen sektorin kumppanuutta tarvitaan myös laadukkaiden palveluiden tuottamiseksi. Järjestöt toimivat monessa asiassa lähempänä asukkaita kuin viranomaiset. Ne ovat myös asukkaiden ääni kaupunkiin päin.

Lujitetaan viranomaisten välistä yhteistyötä

Toimialojen välinen yhteistyö on Vantaan vahvuuksia, mutta sitä tulee jatkuvasti vaalia. Yhteiskunta monimutkaistuu, sektoreiden työ erikoistuu ja työpaineet kasvavat, jolloin myös toimialojen työ uhkaa eriytyä.

Esimerkkinä innovatiivisesta järjestön ja koulutuslaitoksen yhteistyöstä on Vantaan aikuisopiston ja UNIFEM:in yhteistyö. UNIFEM:in vapaaehtoiset pitävät yhteiskunnallisia lehtien lukupiirejä, jotka on linkitetty aikuisopiston suomen kielen opetusohjelmaan.

Syvennetään metropolialueen yhteistyötä

Vantaa on tiiviisti mukana pääkaupunkiseututasoisessa yhteistyössä. Koko pääkaupunkiseudun kansainvälinen kilpailukyky edellyttää, että kansainvälisen väestön ja maahanmuuttajien määrä kasvaa. Pääkaupunkiseudun kaupungit tekevät valtion kanssa yhteistyötä mm. valtioneuvoston metropolipolitiikassa. Yhtenä kärkihankkeena on pääkaupunkiseudun maahanmuuttajien työllisyyden ja kotoutumisen kehittäminen.

Valvotaan kaupungin etuja suhteessa valtioon

Maahanmuutto-, kotouttamis- ja monikulttuurisuusasioissa valtion ja kunnan vastuut ovat tiiviisti sidoksissa

toisiinsa. Kaupungin tulee valvoa etujaan kaikilla mahdollisilla foorumeilla valtion kanssa. Vantaan kaupunki oli esimerkkitapauksena 2006-2007 Kuntaliiton selvityksessä "Maahanmuuttajat, kuntien peruspalvelut ja palvelujen kustannukset". Tutkimus osoitti, että "kunnat rahoittavat ja järjestävät merkittävästi maahanmuuttajien hyvinvoinnin edellytyksiä kuntatason sosiaalipoliittisin keinoin" (2008, 67). Kuntaliiton tuella ajetaan esimerkiksi sitä, että pakolaisten vastaanottokustannukset korvataan oikeudenmukaisesti valtiolta.

Verkostoidutaan ja hyödynnetään kansallisia ja kansainvälisiä rahoitusmahdollisuuksia

Maahanmuutto- ja monikulttuurisuusasioissa tulee ehdottomasti verkostoitua ja ottaa oppia muiden maiden kokemuksista. Monissa Euroopan maissa ja kaupungeissa on ollut maahanmuuttajia paljon pitempään kuin Vantaalla. Sekä hyvät käytännöt että ilmenneet ongelmat antavat eväitä meille.

Vantaa kuuluu eurooppalaisten suurkaupunkien Eurocities-verkostoon. Monikulttuurisuusasioita käsitellään monella verkoston foorumeilla. Verkoston sosiaalifoorumin alaisena toimii maahanmuuton ja integraation työryhmä. Vantaa osallistuu työryhmän työskentelyyn.

Vantaa on mukana myös Euroopan komission Urbact-ohjelman rahoittamassa MILE-verkostossa (Managing migration and integration at local level - Cities and Regions, 2007-2009). Verkosto tähtää maahanmuuton ja integraation johtamiseen paikallisella tasolla. Siihen kuuluu kymmenen eurooppalaista kaupunkia, ja hanketta koordinoi Venetsian kaupunki. Verkoston tehokkaan vertaisop-

pimismenetelmän avulla kumppanit pääsevät hyötymään toistensa kokemuksista.

Eurooppalaisen yhteistyön lisäksi Vantaa toimii aktiivisesti Euroopan ulkopuolella. Kaupunki kehittää yhteistyötä Kiinan kanssa monella tasolla erityisesti elinkeinonäkökulmasta. Vantaan kaupungin ja Namibian pääkaupungin Windhoekin yhteistyö on osa Suomen ulkoasianministeriön rahoittamaa pohjoisen ja etelän kuntien yhteistyöohjelmaa. Tavoitteena on kehittää uusia toimintatapoja ja hyviä käytäntöjä kansainväliseen pohjoisen ja etelän väliseen kuntayhteistyöhön, tukea kuntien kansainvälistymistä sekä koota tietoa paikallishallinnosta ja julkisten peruspalvelujen tuottamisesta. Vantaa on saanut ideoita mm. nuorten osallistamiseen ja kirjaston yhteisöllisyyden lisäämiseen.

MILE-verkostotapaaminen
Timisoarassa syksyllä 2008.

Liitteet

Liite 1: Ohjelmassa käytetyt termit

Inkluusio tarkoittaa mukaan ottamista; yhteiskunta, jossa erilaisuus ei ole negatiivinen käsite.

Integraatio Kotoutuminen

Kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä tavoitteena osallistua työelämään ja yhteiskunnan toimintaan samalla omaa kieltään ja kulttuuriaan säilyttäen (Kotouttamislaki 1999).

Kotouttamisella tarkoitetaan viranomaisten järjestämiä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä.

Maahanmuuttaja, maahanmuuttajataustainen Eri hallinnonaloilla käytetään hyvin erilaisia termejä. Sivistosuomissa puhutaan yleensä eri kieli- ja kulttuuriryhmistä. Tilasto ja tutkimus -yksikkö kokoaa tilastotiedot ulkomaan kansalaisista, ulkomaalaistaustaisista (ulkomaalaiset ja Suomen kansalaisuuden saaneet) tai vieraskielisistä (eli

niistä, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame). Tässä ohjelmassa maahanmuuttajalla tai maahanmuuttajataustaisella tarkoitetaan henkilöä, joka on syntynyt ulkomailla tai jonka vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla.

Monikulttuurisuus Eri kulttuurisia ja kielellisiä taustoja edustavien ryhmien tasa-arvoinen rinnakkaiselo.

Osallisuus on laaja käsite, joka sisältää sekä tunteen että toiminnan. Se voi olla toisaalta osallistumista, mikä korostaa tekoja ja toiminnallista ulottuvuutta. Osallisuudella voidaan myös korostaa affektiivista puolta, tunnetta kuulumisesta johonkin sosiaalis-poliittiseen yhteisöön.

Valtavirtaistaminen Tavoitteena on, että maahanmuuttajataustaiset käyttävät samoja palveluita kuin kaikki muutkin ja että maahanmuuttajien tarpeet otetaan huomioon kaikessa yhteiskunnan suunnittelussa, jolloin erityispalveluiden tarve vähitellen poistuu. (www.yhdenvertaisuus.fi)

Liite 2: Monikulttuurisuusohjelman seuranta

Yksi koko ohjelman kehittämiskohteista on kotoutumiseen ja vähemmistöjen asemaan liittyvien seuranta-indikaattoreiden ja tilastoinnin kehittäminen.

Ohjelman seuranta toteutetaan kokoamalla vuosittaisia indikaattoreita, jotka kertovat väestön ja kaupungin monikulttuurisesta kehityksestä. Osa indikaattoreista

kootaan väestötilastojen ja toimialojen palveluihin liittyvän tilastoinnin pohjalta. Jotkut indikaattorit vaativat kehittämistyötä. Ohjelman pohjatiedoksi on koottu vuonna 2008 saatavissa olevat tiedot ja lisäksi mainittu kehittämiskohteina olevat seurantatiedot.

1. Väestölliset indikaattorit: Vuonna 2008

(tiedot tulevat kaupungin tilasto ja tutkimusyksikön vuosittaisista tilastoista, tiedot kerätään vuoden vaihteessa)

Vantaan ulkomaalaistaustainen väestö	15 026
Vantaan väestö, joka puhuu äidin kielenään muuta kuin suomea tai ruotsia	14 423
Vantaan maahanmuuttajataustainen väestö eri suuralueilla	kts. ohjelman s. 22 //tarkista sivu//
Vantaan kymmenen puhutuinta vierasta kieltä (äidinkielenä)	venäjä viro somali albania vietnam arabia englanti kurdi turkki kiina
Vantaan maahanmuuttajataustaisen väestön osuus koko väestöstä	7,8 %
Vantaalla puhuttujen kielten määrä	98

2. Palveluihin liittyvät indikaattorit

(tiedot kerätään palveluiden tarjoajilta, peruskoulun opetustiedot lasketaan syyskuussa joka vuosi)

Peruskoulun oman äidinkielen opetuksessa olevien määrät	1 950 oppilasta
Peruskoulussa suomi toisena kielenä opetuksessa olevien määrät	2084 oppilasta
Peruskoulussa tarjolla olevat opetuskielet (oman äidinkielen opetus)	30 kieltä
Vantaan Aikuisopistossa peruskoulua suorittavat opiskelijat	50 oppilasta
- valmistavassa opetuksessa olevat	31 oppilasta
Vantaan aikuisopistossa suomen kielen koulutuksen piirissä olevien määrät (aikuiset)	450 oppilasta
Vantaan työvoimapoliittiseen suomen kielen koulutukseen pääsyn odotusajat	noin 1/2 vuotta

3. Henkilöstön monikulttuurisuuteen liittyvät indikaattorit:

(tiedot kootaan kaupungin henkilöstökeskuksessa vuosittain)

Maahanmuuttajataustaisen henkilöstön osuus Vantaan kaupungin työntekijöistä	2,4%
Naisten ja miesten osuudet maahanmuuttajataustaisesta henkilöstöstä	?
Maahanmuuttajataustaisten osuus kaupungin työllistämistoimenpiteissä olevista	?

4. Syrjäytymiseen liittyvät indikaattorit:

(tietojen kokoamista kehitetään valtakunnallisesti ja PKS-tasolla)

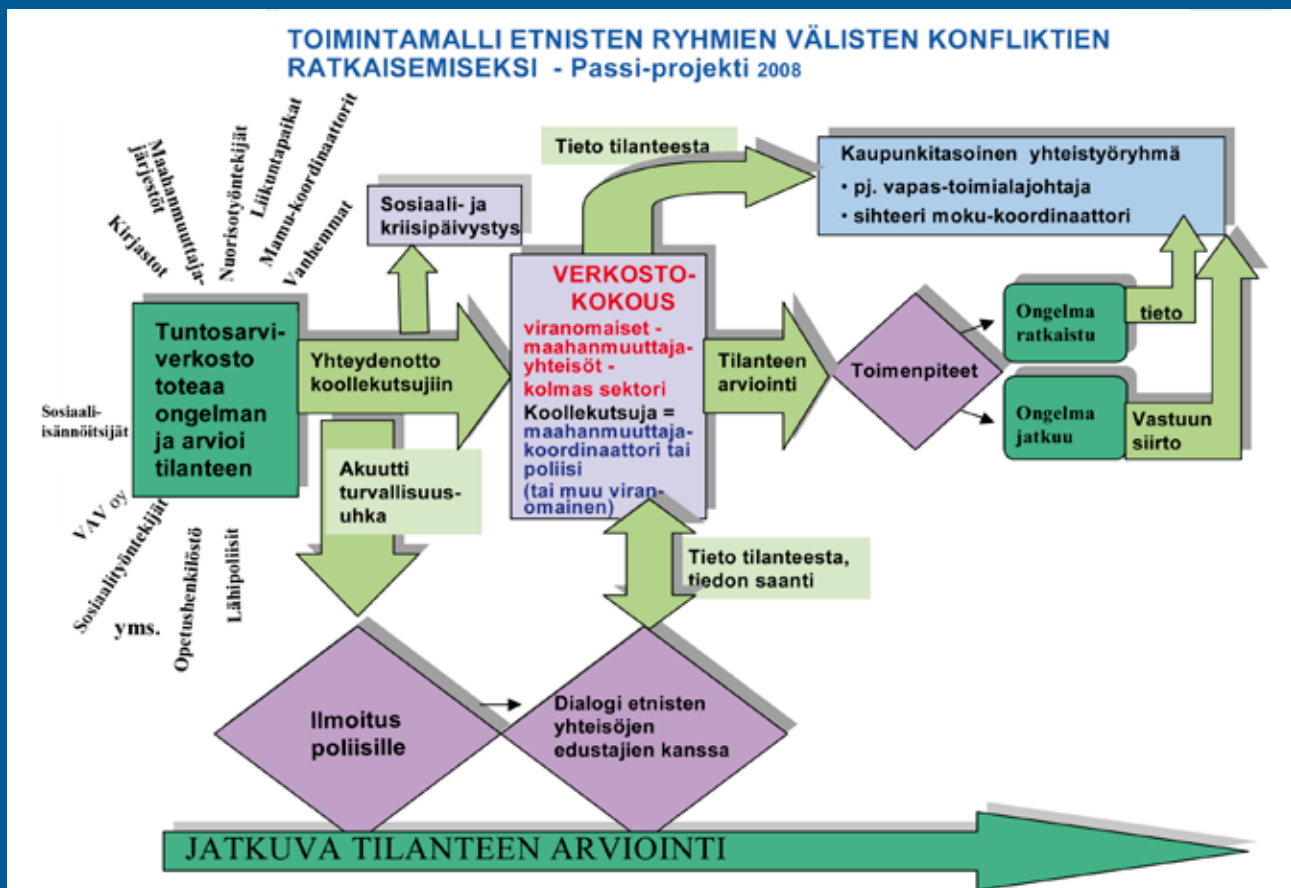
Maahanmuuttajataustaisten työllisyysaste suhteessa kantaväestön työllisyysasteeseen		
2006 -tiedot	vantaalaiset yhteensä	75 %
	maahanmuuttajataustaiset	51 %
Maahanmuuttajataustaiset pitkäaikaistyöttömät		238
(Vantaalla yhteensä 1 499 pitkäaikaistyöttömä 31.12.2008)		
Maahanmuuttajataustaisten osuus toimeentulotuen saajista (kotitaloudet 2007)		17%
Maahanmuuttajanuorten siirtyminen peruskoulusta toisen asteen opintoihin		?
Poliisin tietoon tulleet rikokset, joissa epäillään rasistista motiivia (2008)		25

5. Osallisuuteen liittyvät indikaattorit:

(tietojen kokoaminen on osa ohjelman määräämää kehittämistyötä)

Maahanmuuttajataustaisten valtuutettujen määrä		1
Maahanmuuttajataustaisten äänestysaktiivisuus verrattuna koko Vantaan äänestysaktiivisuuteen		?
Kehitetään seurantaa maahanmuuttajataustaisten asukkaiden osallistumisesta paikalliseen yhdistys- ja muuhun toimintaan		

Liite 3: Toimintamalli etnisten konfliktien ratkaisemiseksi

Liite 4: Toimialoille lähetetyt kysymykset

1. Mitkä ovat yleisesti kaupungin haasteita liittyen kansainvälistyvän vantaalaisen väestön tarpeisiin? Mitkä ovat Teidän hallinnonalanne liittyvät erityiskysymykset?
2. Minkälaisia muutostarpeita kaupungin palveluissa tulee olemaan kun odotettavissa on, että kansainvälisen taustan omaavien asukkaiden määrä enemmän kuin kaksinkertaistuu seuraavassa 20 vuodessa (väestöennusteet, Juhani Riihelä)?
3. Millaisia haasteita ja mahdollisuuksia Teidän hallinnonalallanne on henkilöstön rekrytoinnissa ja johtamisessa maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden kohdalla?
4. Käyttääkö hallinnonalanne ostopalveluja osana palvelujen tarjontaa? Onko hankintastrategiassanne huomioitu tai tarkoitus huomioida monikulttuuriset ja kansainväliset palvelujen tarjoajat jollain tavalla erityisesti?
5. Mitkä ovat mielestänne keskeisiä kehittämiskohteita liittyen maahanmuuttajien kotoutumiseen ja osallisuuteen Vantaalle?
6. Miten Vantaan kilpailukykyä voidaan vahvistaa huomioidamalla monikulttuurinen näkökulma (yleisesti ja omalla hallinnonalallanne)?
7. Muita ehdotuksia ja kommentteja, jotka tulee huomioida uuden Monikulttuurisuusohjelman laadinnassa.

Liite 5: Monikulttuurisuusohjelman valmistelutyöryhmä

Ryhmän puheenjohtaja oli monikulttuurisuusasiain koordinaattori Hannele Lautiola ja sihteeri Anu Anttila. Jäsenet olivat Minna Salmi (sivistystoimi), Markus Syrjänen/Hanna Nummelin-Niemi (sosiaali- ja terveystoimi), Tuula Reiman (maahanmuuttajien yhteispalvelutoimisto), Raimo Koskenkanto (yrityspalvelut), Anna Holmström (kansainvälisten asiain yksikkö), Taina Saarenpää (nuorisopalvelut), Riitta Dincay ja Katja Savopirtti (vapaa-aika ja asukaspalvelut), Tewodros Guday (henkilöstön edustaja), Marja Repo (Vantaan aikuisopisto) sekä maahanmuuttajakoordinaattori Pirkko Matkaselkä.

Liite 6: Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta

Vantaan monikulttuurisuusasiain neuvottelukuntaan kuuluivat 2007-2008 kaudella puheenjohtaja Pentti Puoskari (sdp), varapuheenjohtaja Seija Puha (kok) ja varsinaisina jäseninä Harun Osmani (kok), Masud Abdullah (sdp), Hanna Koivula (sdp), Päivi Korkea-aho (vas), Batulo Essak (vihr), Basil Eneh (krist) ja Shemsi Krasniqi (kesk). Pysyvänä asiantuntijana neuvottelukunnassa oli maahanmuuttajapalveluiden johtaja Tuula Reiman. Toimialojen edustajat (varaedustajat) olivat: sosiaali- ja terveystoimi, Maritta Pesonen (Anna Cantell-Forsbom) ja sivistystoimi, Minna Salmi (Sole Askola-Vehviläinen). Ulkopuolisina asiantuntijaedustajina (varaedustajina) olivat Vantaan työvoimatoimistosta Sabine Keturi-Philipp (Marja Jaakkola, Raimo Hokkanen); KELA:n edustaja, ja Vantaan poliisin edustajana Jarmo Ojala. Asukaspalvelulautakuntaa edusti neuvottelukunnassa Hassan Osman. Neuvottelukunnan esittelijä oli vapaa-ajan ja asukaspalveluiden johtaja vs. Timo Juurikkala ja sihteeri monikulttuurisuusasiain koordinaattori Hannele Lautiola.

Lähteet

Beqiri, Nexhat: Asumisen ongelmat keskittyvät. Selvitys asumisen yhdenvertaisuuden toteutumisesta pääkaupunkiseudulla. Yhdenvertaisuus asumisessa -hanke, Sisäasiainministeriö, Oikeusyksikkö, 2008.

Blomerus, Satu: Romanilapsi kotona, päivähoidossa ja koulussa, Vantaan kaupunki, sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala, 2006.

Ehdotukset maahanmuuttajanuorten ja toisen sukupolven maahanmuuttajanuorten kotoutumisen varmistamiseksi. Sosiaali- ja terveystoimien PKS -johdon asettaman työryhmän raportti 2007.

Etnisten suhteiden neuvottelukunta: Kala kuivalla maalla, Kotoutuminen maahanmuuttajan näkökulmasta. Työministeriö 2005.

Handbook on Integration for Policy-makers and Practitioners. Euroopan komissio, toinen painos, toukokuu 2007.

Hyvät etniset suhteet pääkaupunkiseudulla -työryhmän mietintö, 23.3.2007.

Kansainvälistymisstrategia. Vantaan kaupunki 2005.

Kansainvälisten perheiden koulutuspalvelut perusopetuksessa pääkaupunkiseudulla 2006.

Kansainvälisten perheiden koulutuspalvelut toisella asteella pääkaupunkiseudulla 2008.

Kilpailukykyohjelma. Vantaan kaupunki 2008.

Kotouttaminen - käsikirja päättäjille ja käytännön toimijoille. Euroopan komissio, marraskuu 2004.

Kotouttamisen vaikuttavuus ja mittaaminen -projektin loppuraportti. Työministeriö 16.3.2007.

Luonnos Vantaan vuosien 2009-2012 turvallisuussuunnitelman toimintalinjojen tavoitteiksi, 18.11.2008.

Maahanmuuttajat, kuntien peruspalvelut ja palvelujen kustannukset. Selvitys maahanmuuttajien käyttämistä julkisista palveluista ja kustannuksista Vantaan kaupungissa. Raportti ja raportin erillisosa. FCG Efeko Oy, syyskuu 2008.

Maahanmuuttajayrittäjyys Suomessa - Nykytilanne ja toimenpide-ehdotuksia. Kauppa- ja teollisuusministeriön asettaman työryhmän loppuraportti, KTM julkaisu 6/2007.

Maahanmuuttajien elinolotutkimus. Tilastokeskus 2005.

Maahanmuuttajien elinolot pääkaupunkiseudulla. Toim. Tuula Joronen, Helsingin kaupungin tietokeskus 2005.

Metropolialueen kilpailukykystrategia (luonnos), kesäkuu 2008.

Monikulttuurisuus kaupunkiorganisaatiossa, 31.3.2008 PKS.

Monikulttuurisuusohjelman 2002 arviointi ja seuranta vuodelta 2006, Vantaan kaupunki 2007.

Niessen, Jan & Huddleston, Thomas & Citron Laura: Migrant Integration Policy Index. British Council & Migration Policy Group 2007.

Saukkonen Pasi. Poliitiikka monikulttuurisessa yhteiskunnassa. WSOY Oppimateriaalit oy, Helsinki 2007.

Vantaan kaupungin monikulttuurisuusohjelma, 2002.

Vantaan kaupungin suunnitelma tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi palveluissa vuosina 2006-2008.

Vantaan tasapainotettu strategia 2008-2010, 2007.

Vertaileva maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen asumisen maaraportti. Yhdenvertaisuus asumisessa -projekti, EU Progress - Building Inclusion -hanke, 2008.

Tiivistelmä

Vantaa - kokonainen maailma.

Vantaan monikulttuurisuusohjelma 2009-2012

Vantaalla on laadittu kolme maahanmuuttajiin liittyvää ohjelmaa. Kotouttamisohjelmassa vuonna 1999 keskityttiin lähinnä pakolaisten ja paluumuuttajien kotouttamistoi-
menpiteisiin. Kolmen vuoden kuluttua monikulttuuri-
suusohjelma laajensi näkökulmaa muun muassa rasmin
vastaiseen toimintaan ja kulttuurisen monimuotoisuu-
den kehittämiseen. Ohjelma hyväksyttiin valtuustossa
16.12.2002.

Vuosikymmenen aikana Vantaan maahanmuuttajataustai-
sten asukkaiden määrä on kaksinkertaistunut, ja monikult-
tuurisuudesta on tullut pysyvä osa kaupunkikuvaa. Samalla
monikulttuurisuusasiat ovat siirtyneet marginaalista pää-
töksenteon keskiöön.

Uusi monikulttuurisuusohjelma vuosille 2009-2012 laadi-
ttiin osana kaupungin strategiatyötä ja määriteltiin valtuus-
totason sitovaksi tavoitteeksi 26/2008. Laajapohjaiseen
työskentelyyn osallistui luottamushenkilöitä, viranomaisia,
kolmannen sektorin edustajia ja asukkaita.

Uusi ohjelma painottaa monikulttuurisen ilmapiirin merki-
tystä hyvinvoinnin lähtökohtana ja kaupungin kilpailukyyn
kannalta keskeisenä menestystekijänä. Ohjelma korostaa
kaupungin aktiivista roolia kansainvälisen taustan omaa-
vien asukkaiden kotouttamisessa ja monikulttuurisen
ilmapiirin kehittämisessä. Samalla ohjelma vastaa kotoutta-
mislain ja yhdenvertaisuuslain velvoitteisiin.

Monikulttuurisen kaupungin haasteita ja mahdollisuuksia
tarkastellaan useasta eri näkökulmasta, jotka tiivistetään
kuuteen pilariin. Ohjelman rungon muodostavat siten
työllisyys ja työvoiman maahanmuutto, kaupunki esimer-

killisenä työnantajana, kaupunki palvelujen järjestäjänä,
kaikkien yhteinen kaupunki, yhteinen vastuu kotoutta-
misesta sekä yhteistyö ja kumppanuus. Kantavia teemoja
ovat työllisyys, osallisuus ja palvelujen yhdenvertaisuus.
Kaupungin palvelujärjestelmän haasteena on valtavirtaistaa
maahanmuuttajien palvelut. Vantaalla siihen pyritään pää-
sääntöisesti. Maahanmuuttajien erityispalveluita tarvitaan
kaupungissa sitä vähemmän, mitä paremmin peruspalvelut
pystyvät vastaamaan kaikkien asukkaiden tarpeisiin.

Ohjelma nojautuu Vantaan vahvuuksiin: kumppanuteen,
yhteistyökykyyn ja kansainvälistyvään kaupunkikuvaan.
Kaupunki haluaa palvella väestöään eettisesti ja oikeuden-
mukaisesti, ilman syrjintää. Vantaa profiloituu yhä vahvem-
min paikkana, jonka tulevaisuutta erilaisten ihmisten on
hyvä rakentaa.

Uusi ohjelma on linjadokumentti, jossa linkitetään moni-
kulttuurisuusasiat kaupungin muihin keskeisiin dokument-
teihin kuten Vantaan tasapainotettuun strategiaan 2008-
2010, kilpailukykyohjelmaan ja kansainvälistymisstrategi-
aan. Ohjelma tuo lisäksi esiin toimenpide-ehdotuksia, joita
voidaan nostaa seuraavan nelivuotiskauden aikana strate-
giasuunnittelun kautta kaupungin sitoviksi tavoitteiksi.

Kotoutumiseen ja vähemmistöjen asemaan tulee nyt
kehittää seurantaindikaattoreita ja tilastoinnin välineitä.
Ohjelman seuranta toteutetaan kokoamalla vuosittaisia
indikaattoreita, jotka kertovat maahanmuuttajaväestön
elinoloista ja kaupungin monikulttuurisesta kehityksestä.
Osa indikaattoreista kootaan väestötilastojen ja toimialo-
jen palveluihin liittyvän tilastoinnin pohjalta.

Sammanfattning

Vanda – en hel värld.

Vandas program för kulturell mångfald 2009–2012

Tre program som hänför sig till invandrare har utarbetats i Vanda. Programmet för främjande av integrering av invandrare 1999 koncentrerade sig främst på integreringsåtgärderna för flyktingar och återflyttare. Tre år senare breddade programmet för kulturell mångfald perspektivet bl.a. till att omfatta verksamhet mot rasism och utveckling av en kulturell mångfald. Programmet godkändes i fullmäktige 16.12.2002.

Under ett årtionde har antalet invånare med invånarbakgrund i Vanda fördubblats, och den kulturella mångfalden har blivit en bestående del av stadsbilden. Samtidigt har mångkulturfrågorna övergått från marginellt till centralt beslutsfattande.

Det nya programmet för kulturell mångfald 2009-2012 utarbetades som en del av stadens strategiarbete och fastställdes på fullmäktigenivå som bindande mål 26/2008. I arbetet på bred bas deltog förtroendevalda, myndigheter, representanter för den tredje sektorn och invånare.

Det nya programmet understryker hur viktigt det är att en mångkulturell miljö fungerar som en utgångspunkt för välmåendet och är en viktig framgångsfaktor när det gäller stadens konkurrenskraft. Programmet betonar stadens aktiva roll i integreringen av invånare med internationell bakgrund och i utvecklingen av en mångkulturell miljö. Samtidigt svarar programmet på förpliktelsena i lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande och i lagen om likabehandling.

Utmaningarna och möjligheterna för en mångkulturell stad granskas ur flera olika synvinklar, och de sammanfattas till sex huvudpunkter. Programmets stomme utgörs

sålunda av sysselsättning och arbetskraftsinvandring, staden som föredömlig arbetsgivare, staden som anordnare av tjänster, en gemensam stad för alla, ett gemensamt ansvar för integrering samt samarbete och partnerskap. Bärande teman är sysselsättning, delaktighet och tjänster- nas likvärdighet. En utmaning för stadens servicesystem är att jämställdhetsintegrera servicen för invandrare. Det här strävar man efter i Vanda som regel. Ju bättre stadens basservice kan möta alla invånares behov, desto mindre behövs specialservice för invandrare.

Programmet stöder sig på Vandas starka sidor: partnerskap, samarbetsförmåga och en allt mer internationell stadsbild. Staden vill betjäna sin befolkning etiskt och rättvist, utan diskriminering. Vanda profilerar sig allt starkare som en bra plats för olika människor att bygga upp sin framtid på.

Det nya programmet är ett linjedokument i vilket mångkulturfrågorna länkas till stadens övriga centrala dokument som t.ex. Vandas balanserade strategi 2008-2010, programmet för konkurrenskraft och strategin för internationalisering. Programmet presenterar dessutom förslag på åtgärder som under följande fyraårsperiod genom strategiplanering kan bli stadens bindande mål.

Till integreringen och minoriteternas ställning bör nu uppföljningsindikatorer och statistikföringsmetoder utvecklas. Programmets uppföljning görs genom att samla ihop årliga indikatorer som beskriver invandrarbefolkningens levnadsförhållanden och stadens mångkulturella utveckling. En del av indikatorerna sammanfattas utgående från befolkningsstatistiken och den statistik som hänför sig till verksamhetsområdenas tjänster.

Summary

Vantaa - an entire world. City of Vantaa's multiculturalism program 2009-2012

Three programs related to immigrants have been compiled in Vantaa. The integration program of 1999 focused on integration measures primarily targeted at refugees and returnees. The multiculturalism program of 2002 expanded the perspective to cover, among other things, activities combating racism and fostering cultural diversity. The City Council ratified the program on December 16, 2002.

In the course of decades, the number of Vantaa residents with immigrant background has doubled and multiculturalism has become a permanent part of the cityscape. At the same time, multicultural affairs have moved from a marginal position to a central decision-making object.

The new multiculturalism program for 2009-2012 was compiled as part of the city's strategy work and defined as a binding objective on council-level (26/2008). Participants in the extensive work consisted of trustees, authorities, representatives of the third sector, and citizens.

The new program highlights the significance of a multicultural atmosphere as a starting point for well-being and an essential success factor for the city's competitiveness. The program emphasizes the city's active role in integrating residents with global background as well as in developing a multicultural atmosphere. This way, the program also meets with the obligations specified in the Act on the Integration of Immigrants and Reception of Asylum Seekers and the Non-Discrimination Act.

The challenges and prospects of a multicultural city are often viewed from several perspectives, which can be compressed into six pillars. The frame of the program is

built up of the following: employment and immigration of labor; the city as an exemplary employer; the city as a service provider; the city embracing all its residents; joint responsibility for integration; as well as cooperation and partnering. The fundamental themes are employment, non-discriminatory services, and social inclusion. The city's service system has to face the challenge of streamlining services targeted at immigrants. In Vantaa, this is a primary goal. The better the city's basic services can meet with the needs of all the residents, the fewer in number are the special services needed for immigrants in Vantaa.

The program is built on Vantaa's strengths: partnering, cooperation skills, and continuously globalizing cityscape. Vantaa is increasingly seen as an ideal place for different kinds of people to build their lives, their environment, and the future of the city.

The new program is a policy document that links multicultural affairs with the city's other primary documents, such as the City of Vantaa's balanced strategy 2008-2010, competitiveness program, and globalization strategy. In addition, the program introduces proposals for measures that can be established as the city's binding objectives during the next four-year strategic planning period.

Follow-up indicators and statistical tools must now be developed for measuring the state of integration and minorities. The program is followed up by collecting annual indicators that describe the living conditions of the city's immigrant population and multicultural development. Some of the indicators are collected from demographics and statistics on the services provided by the city's sectors.

Абстракт

Вантаа – целый мир.

Многокультурная программа города Вантаа 2009–2012

В Вантаа составлены три программы, касающиеся иммигрантов. В 1999 году план адаптации был направлен главным образом на мероприятия по адаптации беженцев и репатриантов. Через три года границы многокультурной программы расширились, в нее вошли антирасистская деятельность и развитие культурного многообразия. Программа была одобрена муниципальным советом 16.12.2002.

В течение десятилетия количество жителей города Вантаа, имеющих иммигрантские корни, удвоилось, и культурное многообразие стало неотъемлемой частью городской среды. В то же время, многокультурные вопросы превратились при принятии муниципальных решений из маргинальных в ключевые.

Новая многокультурная программа на 2009-2012 годы была составлена в качестве части стратегической работы города и определена на уровне муниципального совета как обязательная цель 26/2008. В обширной деятельности принимали участие доверенные и официальные лица, представители объединений и жители города.

Новая программа акцентирует значение многокультурной среды в качестве основы благополучия и центрального фактора успеха, с точки зрения конкурентоспособности города. Программа подчеркивает активную роль города в адаптации жителей с иностранными корнями и формировании многокультурной атмосферы. Программа также отвечает за обязательства, принятые в законе по адаптации и законе о равноправии.

Сложности и возможности многокультурного города рассматриваются с различных точек зрения и объединяются в шесть основных групп. Таким образом, основой программы являются занятость и иммиграция рабочей силы, город,

выступающий примерным работодателем и город в качестве организатора услуг, город общий для всех и общая ответственность за адаптацию, сотрудничество и партнерство. основополагающими темами являются занятость, сопричастность и равенство услуг. Сложность структуры сферы услуг города состоит в устранении обособленности услуг для иммигрантов. В Вантаа это является основным правилом. Чем лучше сфера основных услуг сможет соответствовать потребностям населения, тем меньше специального обслуживания иммигрантов потребуется городу.

Программа опирается на сильные стороны города Вантаа: партнерство, способность к сотрудничеству и становящийся все более международным облик города. Город стремится к этичному и справедливому обслуживанию населения без дискриминации. Вантаа все сильнее формируется как место, будущее которого легко строить силами разных людей.

Новая программа – это документ, намечающий точки соприкосновения многокультурных вопросов с другими ключевыми документами, например такими, как сбалансированная стратегия города Вантаа 2008-2010 годов, программа повышения конкурентоспособности и стратегия интернационализации. Дополнительно программа предлагает мероприятия, которые в последующий 4-летний период можно с помощью стратегического планирования выдвинуть в качестве обязательных городских целей.

Необходимо разработать индикаторы для наблюдения, а также инструменты для сбора статистики по адаптации и положению меньшинств. Отслеживание программы будет проводиться методом сбора ежегодных показателей, которые содержат сведения об условиях жизни иммигрантов и многокультурном развитии города. Часть показателей будет собрана на основе статистических данных по демографии и отраслевым услугам.